

ФЛАШ ГОРДОН

ФЛАШЕ! ЖИВИ СТЕ? ПА БРЕГ ЈЕ ЕКСПЛОДИРАО ДОК СТЕ ЈОШ БИЛИ НА ЊЕМУ!

ЗНАМ... ТО ЈЕ БИО ЈЕДИНИ НАЧИН... СТРАШНО... АЛ' САД СМО ДОБРО!

ДОБРО? ОСЕЋАМ СЕ КАО ДА ЈЕ ТЕНК ПРЕШАО ПРЕКО МЕНЕ!

УСПЕЛИ СТЕ, ФЛАШЕ! СВИ СУ СЕ БРЕГОВИ ИСТОПИЛИ! МАРС ЈЕ ДОБИО ВОДУ... ПРВУ КИШУ ПОСЛЕ МИЛИОН ГОДИНА!

ПОГЛЕДАЈ! НАСЕЉЕНИЦИ НА МАРСУ ИЗБЕЗУМЉЕНИ СУ ОД РАДОСТИ!

ТО ИМ ЈЕ ПРВА КИША ОТКАКО СУ НА МАРСУ!

ОПЕРАЦИЈА "КИША" ЈЕ ЗАВРШЕНА!

У ТОМ ТРЕНУТКУ У ПОЈАВУ АСТЕРОИДА ИЗМЕЂУ МАРСА И ЈУПИТЕРА...

ИЗГУБИЛИ СМО КОНТРОЛУ НАД ПРОЈЕКТИЛОМ!

ДАЈТЕ ОПШТИ ЗНАК ЗА ОПАСНОСТ! ПРОЈЕКТИЛ НОСИ ЈЕДНУ ВОДЕНИЧНУ БОМБУ!

ПАЖЊА СВИМ СПАСИЛАЦИМА БРОДОВИМА... ОВДЕ ОСМАТРАЧНИЦА САТЕЛИТА! УШЛИ СМО У ТРАГ ЗАЛУТАЛОМ АТОМСКОМ ПРОЈЕКТИЛУ! ЊЕГОВ ПОЛОЖАЈ ЈЕ 114 СТЕПЕНИ, 16 МИНУТА...

ПАЖЊА СВИМ БРОДОВИМА...

МИ СМО У ТОМ СЕКТОРУ! ИЗЕКУ ЈЕДАН ОД ИЗВИЧАЈКИХ БРОДОВА! ТИ СЕРЏЕ УЗМИ ДРУГИ!

НЕ, ФЛАШЕ! ЈА ЧУ ПОКРИ!

У РЕДУ, ЗИНО! ЗАЈЕДНО ЋЕМО У ПОТРАГУ! АЛИ, СМАЊИ БРЗИНУ ИНАЧЕ ЋЕ ТИ БРОД ЕКСПЛОДИРАТИ!

ЗАР СЕ БОЈИШ, ФЛАШЕ? ИЛИ ОД БРЗИНЕ ДОБИЈАШ ВРТОГЛАВИЦУ?

ПРЕВИШЕ СИ ОПРЕЗАН ЗА КОСМИЧКОГ ПИЛОТА ФЛАШЕ!

ЈАВЉАМО ПОЛОЖАЈ ИЗГУЂЕНОГ ПРОЈЕКТИЛА...

... СА КОНТРОЛНЕ КУЛЕ СВЕМИРСКЕ ЧЕЛИЧАНЕ! ПРЕМА НАШИМ ИЗРАЧУНАВАЊИМА ОН СЕ НАЛАЗИ...

ПРОЈЕКТИЛ ЈЕ ПРЕСТАО ДА ПОВЕЋАВА БРЗИНУ! МОРАМ ДА ИЗВРШИМ КОРЕКЦИЈУ КУРСА ДА ГА НЕ БИХ МИМОИШАО...

КАБИНЕТСКИ ЈОУДИ НИСУ ЗА УПРАВЉАЊЕ БРОДОМ! ШТО СЕ НЕ УЧИШ КОД МЕНЕ! ДАЈ ГАС И... ГОТОВО!

КРОЗ ВЕКОВЕ

ПРЕТХОДНИК ВЕЛИКОГ БЕНА

Ни данас се не зна ко је пронашао часовник с тегом. Судећи по свему, први такав часовник донели су са Истока крсташи. Међутим, познато је да је још пре седам стотина година султан Саладин послао на пок

лон свом пријатељу цару Фридриху II (1194—1250) један уметнички часовник с теговима.

Педесет година после овог часовника, у једној престоници Европе појавио се и први сат на торњу. Енглески владар Едвард I наредио је да се на Вестминстерском торњу у Лондону, изнад зграде парламента, постави велики часовник.

Три стотине шездесет степеница водило је до Великог Томија, како су Енглези прозвали свој први часовник. Велики Томи престано је откуцавао часове пуна четири века. Доцније место великог Томија заузео је један од најпознатијих часовника на свету Биг Бен (Велики Бен).

СПОМЕНИК НА МОСТУ

У лето 1624. године на Новом мосту у Паризу била је подигнута статуа француског вла

дара Анрија IV (1553—1610). То је био први случај у историји, бар у историји Француске, да се статуа једног краља поставља на неко друго место сем на гроб или на портал цркве или краљевског дворца. Статуа Анрија IV била је уклоњена за време велике француске револуције али се са повратком царства и она вратила на Нови мост.

У ОВОМ БРОЈУ: Пираџи који је дошао вишез. Марк Твен прориче телевизију. Дакле пророчаше бајшине. Сами у цунили. Проналасци. Јанко из Крањске. Ваздушна драма на Северном мору

Ripley's

Веровали или не!

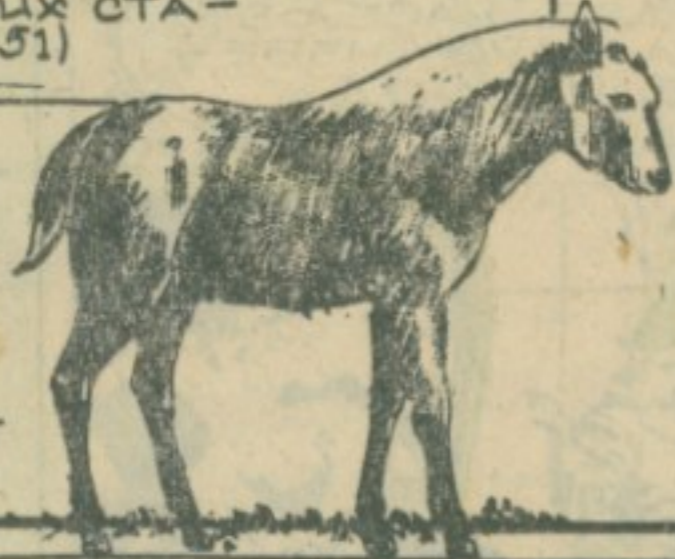

TATY

ЈЕДАН БРАЗИЛСКИ ДИВАР И НЕГОВА 2 ДРУГА - СВИ СТАРИЈИ ОД 60 ГОДИНА ПРЕВАЛИЛИ СУ ОД ФОРТА ЛЕЗА, У СЕВЕРНОМ БРАЗИЛУ, ДО ДИО ГРАНДЕ И НАТРАГ - РАСТОЈАЊЕ ОД 11.300 КИЛОМЕТАРА - НА ОТВОРНОМ СПЛАВУ НАЦИЊЕНОМ ОД 8 КЕДРОВИХ СТАВАЛА! (1951)

ДОЊ

ЖИВОТИЊА ЗА КОЈУ СЕ ТВРДИЛО ДА ЈЕ ДОШЛА НА СВЕТ КАО ПОТОМАК ЖЕЛЕНА И КОЊА У ЕТВОТЕР БОДЕНХЕМУ, У ЕНГЛЕСКОЈ, 1848.

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

КЛААС ЈЕЧМА

ДУГАСИЈАК 102 САНТИМЕТРА ОД ГЛАЗИО ЈЕ СЕР ХЈУ ПЛАТ НА ИМАЊУ ВИШОПС ХОЛ КРАЈ ЛОНДОНА

(1594)

ВЕЛИКА КАПИЈА У ТЕНГФЕНГУ (КИНА)

ЧИТАВА ЈЕ ИСКЛЕСАНА ОД ЈЕДНОГ БЛОКА МЕРМЕРА ДЕЛО ЈЕ ЈЕДНОГ ЈЕДИНОГ ЧОВЕКА КОЈИ ЈЕ РАДИО 14 ГОДИНА

ЕН СИМОНС (1672-1785)

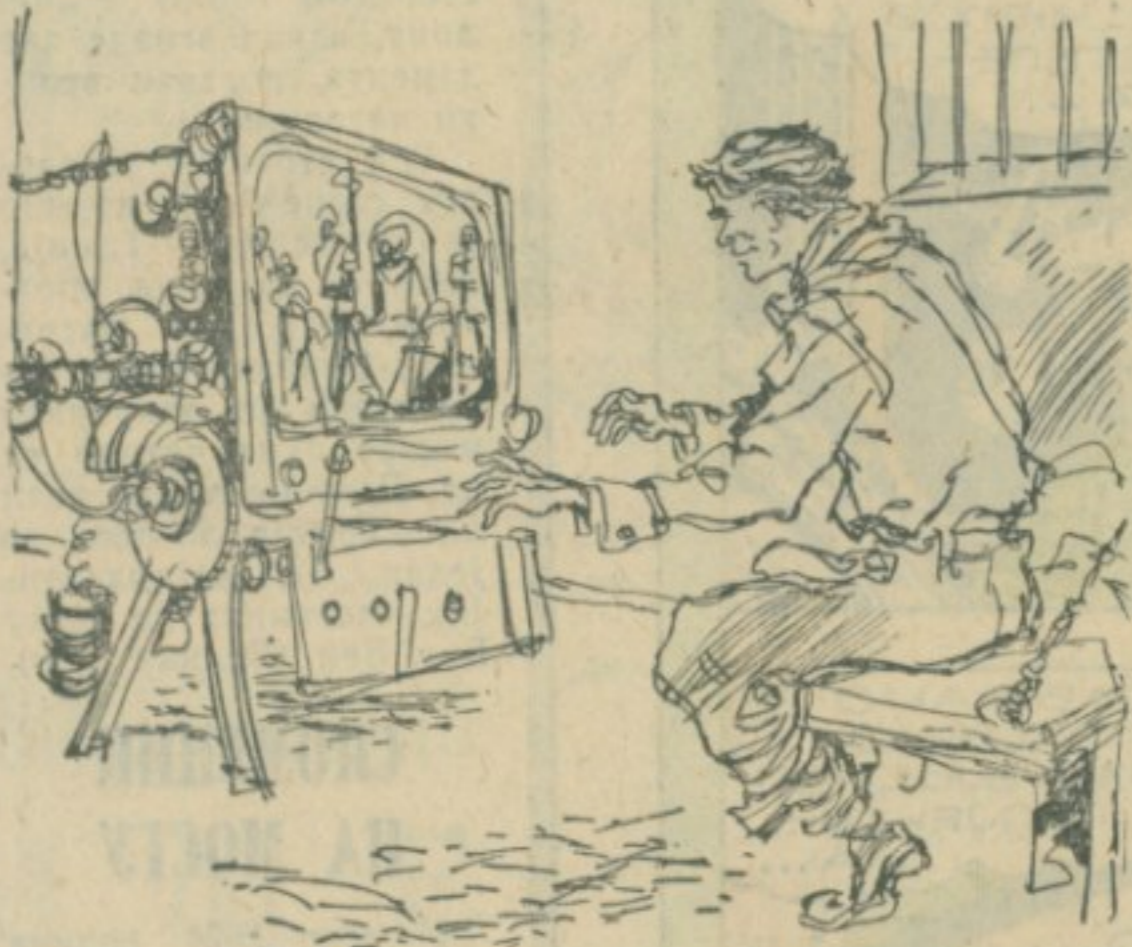
ИЗ СТАДЛЕЈА, ЕНГЛЕСКА, БИЛА ЈЕ ЧУВЕНА ЛОВОКРАДИЦА И ИЗ НОРИ У НОР БЕСПРАВНО ЛОВИЛА И ПЕЦАЛА СВЕ ДО СВОЈЕ 100. ГОДИНЕ! У 113 ГОДИНИ ПРЕПЕШАЦИЛА ЈЕ ЈЕДНОМ 84 КИЛОМЕТРА

СВИРАЛЕ

КОЈЕ УПОТРЕБЉАВАЈУ ТИБЕТАНСКИ МАБИОНИЧАРИ МОРАЈУ БИТИ НАПРАВЉЕНЕ ОД БУТНЕ КОСТИ ДЕВОЈКЕ УМРЛЕ У 16. ГОДИНИ

МАРК ТВЕН ПРОРИЧЕ ТЕЛЕВИЗИЈУ

Француски књижевник Жил Верн познат је по својим научним „пророчанствима“: у својим романима он је, понесен стваралачком маштом, описивао апарате и уређаје које су научници остварили тек после много деценија. Али, мало коме је познато да је и Марк Твен „пророчао“ један проналазак о чијем се остварењу данас све више говори. Наиме, пре 65 година Марк Твен је прорекao телевизију, али не обичну већ такву, која ће својом мрежом моћи да обухвати читаву Земљину куглу.

Године 1898. у новембарском броју „Часописа века“ Твен прича о „телеелектроскопу“ који је спасао живот човеку осуђеном на смрт око чијег врата шериф само што није затегао омчу. Ево, укратко, Твенове приче.

Неки млади аустријски

поданик, али Чех пореклом, по имену Шћепанек изумео је неки уређај који „дневна збивања на Земљином шару чини свима видљивим и доступним чулу слуха...“ Апарат се користио на основу претплате. Сваки претплатник могао је да се укључи у „једну међународну телефонску станицу“ и био преко ње везан за било коју земљу, покрајину, град или улицу на свету, коју жели да види и да чује шта се тамо говори.

На сопствену несрећу, млади проналазач дошао је у више махова у сукоб са неким Клејтоном, поручником америчке војске, који се подсмевао његовом проналазку. После неколико таквих сусрета, од којих је последњи био у Чикагу, Шћепанек је изненада нестao. После извесног времена у Клејтоновом подруму откривен је

леш који је идентификован као Шћепанек. Клејтон је оптужен и осуђен на смрт.

Било је 4 часа пред зору и осуђени на смрт чекао је целата који је имао да га обеси. Изненада, осетно је жељу да пре но што умре још једном види сунце и он је на Шћепанековом апарату изабрао Ки ну. Кад је шериф дошао да га повесе на губилиште, осуђеник је посматрао крунисање кинеског цара. Један Клејтонов пријатељ, који је дошао да га у последњем тренутку посети у ћелији, бацно је поглед на телеелектроскоп и — крикнуо од запрепаштења и радости. У маси која је посматрала крунисање које се одвијало 20.000 километара далеко, стојао је Шћепанек за кога се веровало да је мртав!

Извршење смртне казне над Клејтоном било је одложено. Али Твен, познати сатиричар, није могао да издржи а да се не наруга судству. Несрећног официра ипак су обесили на основу праксе да се једном изречена судска пресуда не може преиначити.

Твенова прича о Шћепанеку и Клејтону била је прва идеја не само о телевизији, већ и о телевизијском систему који би покривао читаву Земљину куглу.

»ДАКЛЕ, ПРОПАДОШЕ БАТИНЕ«

Кривичним законом од 1860. године биле су заведене батине, као казна за разне прекршаје. Ова казна постојала је и раније у пракси, али није била предвиђена у неком специјалном закону. Нехумана и несавремена, она у народу није била, што је и разумљиво, популарна, али је народ о њој створио и пословице: „Не боји се свака шуша бога, већ батина“ и „Батина је из раја изишла“.

Живан Живановић (1852—1931) у свом делу Политичка историја Србије цитира пример како је у пресуди једном имућном трговцу била алтернативно досуђена телесна или новчана казна. И овај „тврди човек“, изабрао је батине!

Телесна казна санкционирана законом примењивана је у Србији пуних 30 година. Тек 11. децембра 1873. године донет је закон којим се телесна казна укида. У извештају скупштинског одбора, који је претходно решавао о законском предлогу, између осталог, као мотивација, наводи се ово:

„Одбор је усвојио ову измену казненог закона као једно у науци и пракси одговарајуће наређење, пошто је одбор уверен да Народна скупштина не жели ни самовољно власти поље да отвори, нити да код нас неједнакост подржава...“

Кад је стављен предлог на гласање, председник је питао: „Ко је за одборски предлог тај нека седи, а ко је за и одсад буде батина, ти ко је против предлога, тај нека устане.“

Већина је седела. Тада је председник објавио: „Дакле, пропадаше батине!“

Салом се разлегао пљесак и одјекнуо слојан узвик: „Живео!“

ГОДИНЕ БЕЗ КАЛЕНДАРА

Понекад можемо чути како неко од наших старијих у породици каже: — Ах! како се ово време променило, некад, кад сам ја био млад зиме нису биле тако хладне, а лета тако врела. Међутим, то није тачно. Увек је било разних непредвиђених и нежељених климатских промена, а као доказ нека нам послужи и овај цитат из Париског алманаха из 1910. године:

„Често чујемо како се каже да се време много променило и да тако некад није било. Међутим, то је чиста клевета против времена у коме живимо; увек је било лепих и благих дана у јануару и хладних и кишних у јулу.“

Тако је забележено да је јул 1219. године био леден и кишовит; а 1428. године била је страшна хладноћа; 1564. године било је страшно лето (не каже зашто страшно). Године 1675. Мадам де Севинје је писала својој кћерки да мора да заложу вазу, а тек је крај јуна и почетак јула. Најзад 1802. године 14. јула је био мраз, а 1816. године 25 дана падала је киша.“

Као што видимо све се понавља па и временске непогоде.

САМИ У ЦУНГЛИ

Мотор нашег чамаца брујао је без престанка. Са наредником Хермалезом, припадником бразилске речне полиције, пловио сам узводно средњим током Амазоне. Са обе стране циновске реке непроходна цунгла. Када смо зашли у један дубок рукавац, Хермалез је изненада викнуо:

— Мртав јагуар. Тамо, лево од оголелог корена! Али... Како се створило ту ово двоје деце? Сасвим су, изгледа, сами — усред цунгле.

Окренуо сам крму и управо чамац према обали.

— То је Педро, син удовца Гуелма Арбелеза, и мала Розита — повика Хермалез када смо се приближили обали. — Просто невероватно...

Песак је зашкрипао. Били смо на обали. Педро се понео у чамац.

— Шта се догодило, Педро? Откуда ви тако далеко од свог имања? — упитао је наредник, а затим се обратио мени објашњавајући ми:

— Њихово имање лежи на Гвапори, пола дана пешачења одавде.

— Сењор, — тихо је проговорио Педро — прво ми помогите да у чамац унесем своју сестру. Сувине сам слаб да бих то сам учинио.

Искочио сам на песак, узео протегљасту, мршаву девојчицу на руке и вратио се у чамац.

— Сењор — наставио је Педро — јуче је нашег оца ујела змија у шуми. Кад се уз моју помоћ довукао до обале, открили смо да је вода однела наш једини чун. Тада ми је отац дао своју мачету

и један од своја два револвера и рекао ми: „Поћи и стално иди у правцу из кога долази магла“. Помогао сам му да стигне до наше куће, а затим сам са сестрицом кренуо на пут. Отац је захтевао да Розита пође са мном.

— Просто невероватно — ирмљао је Хермалез док је отискивао чамац према средини реке.

— Терај... узводно... можда... — довикнуо ми је не завршивши реченицу. Немо преклињање у Педровим очима више је осетио него видео.

Мотор је поново забрујао, а Педро је наставио причу: наоружан старим револвером и мачетом кренуо је кроз цунглу да би доспео до прве полицијске станице.

На овакав пут не би се усудио да крене ни одрастао човек, јер изгледа да ће стићи тамо куда је намеравао били су један према хиљаду.

— А тада је наишао јагуар...

Педров глас није се повишио ни за један тон. Причао нам је о сусрету с јагуаром мирно као да прича о лову на водено свиње.

— Ја сам баш био забављен тражењем корења и бојица. Наједном сам угледао

како се Јагуар прикрада Розити. Потрчао сам према њему, а кад је он скочно, два пута сам опалио из револвера. Оба метка су га погодила.

Педро је помиловао сестру по црној коси, а она се још јаче приљубила уз њега, загрливши га обема рукама.

Неколико часова касније стигли смо у Гварандо Марим — тако се звало Арбелезово имање. Затекли смо га живог: масирањем је успео да одржи циркулацију крви. Дали смо му серум против змијског уједа и остали смо још два дана да видимо како ће серум деловати. Гуелмова гвоздена природа пребрдила је ујед змије. Када смо се од њега опраштали није казао ни речи: само је гледао Петра и Розиту који су нам углас захваљивали. Али, његове очи казале су нам више од хиљаду речи.

— Те очи никад нећу заборавити, све док будем жив — завршио је своју причу Емеријел Келц, немачки природњак који се пре извесног времена вратио са путовања по Јужној Америци.

ТАТА И БОГИЊЕ

Полицијски комесар Малколм Вилебур помислио је да је боље да његова кћерчица Евелина преболи мале богиње још у детињству а не у доцнијим годинама. Кад се син њиховог судеда разболео од малих богиња Малколм је водио своју кћерчицу да се што чешће с њим игра. Исход је био тај да је сам Вилебур морао да одлежи мале богиње, док је мала Евелина остала потпуно здрава.

НЕОБИЧНИ ОГЛАСИ И НАТПИСИ

У једном америчком листу у рубрици огласа пише: „Интернационална фирма тражи младе људе који имају смисла за путовање и жељу да тамо стигну“.

Један члан правилника Интернационалног друштва за ваздушни саобраћај гласи: „Нико не треба да улази у авион за време лета“.

У једном листу објављено је: „Не тако брза стенодактилографкиња тражи послодавца који муца“.

На вратима једног ресторана у Даласу у Тексасу пише: „За све рекламације обратите се мом сину. Пажијал он је боксер“.

Иако је правило да новински чланци морају бити јасни и логични дешава се, понекад, да се и у њима нађе понека нелогичност. Овде доносимо цитат из енглеског листа „Манчестер Гвардијан“:

„Надамо се да ће нова машина успети да очисти железничке колосеке од снега. Надлежни се надају да ће је специјалне чистачке колоне почети да употребљавају идућег лета“.

ДВОСТРУКА КОРИСТ

Девојка на слици од ових наочара има двоструку корист: чува очи од сунца и у исто време слуша музику а при том не омета околину.

Једна дршка наочара има минијатурни радио-пријемник са транзистором који је повезан са ушном слушалицом. У дршци се налази и екрана и потенциометар.

ПИРАТИ КОЈИ ЈЕ ПОСТАО ВИТЕЗ

Мада га је енглески владар Чарлс II произвео за племића и начинио од њега неку врсту народног хероја, Хенри Морган није био ништа друго до безобзиран и свиреп гусар увек спреман на издајства. Био је већ познат као богат и смео буканир када је, 1668. године, уједирио у луку пиратске престонице Порт Ројала, на острву Јамајци, са шест бродова и огромним пленом отетим од Шпанаца.

Морган је тада био још младић, али већ окорео гусар. На острву западне Индије дошао је из Енглеске као слуга, и то слуга везан дугом. Чим је одслужио своју „казну“ одмах је приступио једној пиратској групи. Пошто је имао нешто свог новца стеченог службом код једног гусарског капетана, ступио је у ортаклук са неколицином имућних морепловаца и на сопственом једрењаку отиснуо се на море. Није тешко замислити каквим се послом бавио када је у пиратску престоницу Западног света дошао са шпанским благом.

Јамајка је у то време била под влашћу пирата, мада је званично била поштована енглеска колонија. Гувернер Јамајке није био ништа бољи од својих сурових поданика и дозволу за „рад“ давао им је само пошто би пристали да од свег плена њему дају

десетину. Хенри Морган пристао је на такву погодбу. Морган је био пун идеја. Један од његових првих планова био би достојан и неког модерног великог хоштаплера. Из свог седишта у Порт Ројалу послао је циркуларна писма упућена богатим пуританским трговцима Нове Енглеске тражећи од њих новчани прилог да би опремио флоту која би их наводно штитила од шпанских гусара.

Од добијеног новца Морган је опремио девет бродова, заврбовао пет стотина људи и кренуо на град Порто Бело. У то време Порто Бело био је последња атлантска станица на крају готово које стазе којом је на мазгама благо Перуа било пренешено из града Панама до шпанских галија које су чекале на реци Плати. Напад је био извршен ноћу. Сви официри и војници заробљени у првом утврђењу били су затворени у једну зграду и, иако разоружани, барутом бачени у ваздух. Није никако чудо што су браниоци другог утврђења Порто Бело одлучили да се бране до последње капи крви. Морган је покушао да их, на њему карактеристичан начин, надмудри. Наредио је да се начине широке ступнице чија је свака пречага била толика да је могла да прими и издржи три човека. Затим је заробио све житеље једног жен-

Од Хенрија Моргана, једног од најкрволочнијих гусара у историји, Енглези су начинили националног јунака, а њихов двор увретио га је у ред племића

ског и једног мушког манастира. Пирати су мачевима натерали калуђере и калуђерице да се успну на ступнице прислоњене уз зид утврђења и да тако послуже као нека претходница гусарима. Морган је мислио да ће војни гувернер Порто Бело, који је лично командовао овим утврђењем, одбити да дозволи војницима да пуцају на „све те људе“. Али гувернерова на-

редба била је сасвим супротна: бранити се по сваку цену, тако да Морганов живи штит није спречио бранитеље да пуцају на пирате. Наравно, да су при томе сви калуђери и калуђерице изгинули. Утврђење је било заузето после жестоке борбе која је трајала читав дан. Све живо нађено у Порто Белу стављено је на најстрашније мучке и без милости убијено.

Године 1670. краљ Шпаније и владар Енглеске потписали су свечан уговор, познат под именом мадридски, којим су се оба суверена обавезала да ће учинити крај пљачкашким нападима на бродове и градове друге уговоре не стране. Морган је чуо за то када се вратио на Јамајку с пленом који је износио 250 хиљада златника од по осам шпанских реала. Ипак, још на пристаништу изјавио је да намерава да одмах крене у нови поход против богатих градова шпанске провинције Мен. Гувернер Јамајке, као и обично, сарађивао је с њим и званично и незванично. Ова експедиција, која је најпре била уперена против града Панама, била је добро смишљена и одлично опремљена. Морган је већ уживао глас познатог гусарског вође и хиљаде незапослених пирата и разбојника из свих крајева света похрлило је под његову црну заставу. Од њих Морган је изабрао око 1850 људи које је укратио на 37 једрењака, што представља, вероватно, најбројнију армију и највећу флоту која се икад нашла под командом једног гусара.

Да би се стигло до града Панама било је потребно прећи преко превлаке која носи исто име, и то пешице, кроз тропску цунглу. Шпанци, који су били упозорени на Морганов долазак, уништили су или уклонили готово и последњу мрву хране и све домаће животиње, тако да су пирати, који су рачунали на успутну пљачку, шест дана и шест ноћи провели готово без јела. Ти и иначе неустрашиви борци стигли су у Панаму готово изнемањени од глади тако да их никаква војска није могла задржати.

Шпанци у Панаму били су добро припремљени за овај напад. Имали су довољно најбоље артиљерије коју је шпанско богатство могло да купи. Имали су такође и дебеле зидове око свог града и добро извежбане војнике којих је било готово десет пута више него пирата. Као своје најмоћније оружје сматрали су две хиљаде грла рогате марве, већином дивљих бизона из јужноамеричких пампа, које су њихови црначки и индијански робови натерали право на пирате што су нападали.

Тактика са бизонима претрпела је неуспех. Бизони нису били довољно дивљји. У ствари нису били ни упола тако

дивљји као пирати. Када су Морганови људи убили и појели онолико животиња колико им је било потребно да после шестодневног гладовања ојачају, пробили су се кроз остале бизоне, бацили се на браниоце града незадрживим бесом. Ниједан Шпанац није остао жив.

Морган је заузео Панаму изгубивши при том свега сто људи. Његова прва наредба гусарима гласила је: „Не дирајте вино. Имам тајна обавештења да је све вино отровано“. Вино није било отровано. Али, Морган је знао своје људе, а знао је и каква им посао предстоји. Те ноћи град Панама била је једна јединствена буктина.

Када су пирати пошли на траг, свој плен носили су на 175 мазги, а иза њих је корачало шест стотина заробљеника који ће касније бити продати као робови. Укупна вредност плена попуњена у Панаму никад неће бити позната, јер је Морган био толико покварен и неверљив да чак ни његови пријатељи и финансијери никад нису знали колико је оплачкао. Али, сигурно је да су у питању били милиони. Зна се, такође, да је он задржао за себе пет сандука чистог злата натовареног на пет мазги.

Првог дана по напуштању Панама Морган је у први сумрак лично изабрао три човека којима је наредио да поведу те мазге и да поју за њим. Одвео их је на неко место удаљено око један час хода од главне стазе. Ту им је наредио да ископају јаму и закопају благо, а затим је

својом руком убио сву тројицу. Пошто је начинио мапу околине и означио место где је закопано благо, вратио се својим људима.

Стигавши на обалу океана наставио је свој прљави посао тиме што је преварио већину својих пирата. Видевши њихово незадовољство поделио им је те вечери просјачку награду, од по двеста златника, а затим је исте ноћи читав остали плен, тајно, натоварио на три најбоља једрењака, узео са собом најнеопходнију посаду и отпловио. Када је свануло, пирати остављени на обали могли су само да песницама прете свом заповеднику чији су се једрењаци видели далеко на пучини.

Морган се вратио на Јамајку с највећим теретом злата и сребра које је икада један човек оплачкао. Против њега је поднета тужба због гусарења, али он се мирно вратио у Енглеску где му ни длака с главе није усфалила.

Уместо казне, енглески владар Чарлс II подарио му је племићку титулу и убрзо га вратио на Јамајку као гувернера овог острва са широким овлашћењима и задатком да истреби гусаре у водама Карибског мора.

Сер Хенри Морган добро је служио свог краља на Јамајци и из дана у дан постајао све богатији и све моћнији. Умро је „богат годинама и чашћу“ и био је сахрањен уз краљевске почести.

ПАНАМСКИ КАНАЛ

Убрзо је дошло и до резултата: помоћу задимљавана великих просторана уништавани су инсекти, а нарочито се водило рачуна и о томе да се спаљује дубре одмах. Волости су почеле осетно да опадају, и после извесног времена су постале сасвим ретке. Радници су могли десетинама да раде.

Дужина Панамског канала износи 81,3 километра. Његова линија кривуда да би се искористиле и постојеће водене површине: реке и језера. Када брод уђе у канал издиже се читавих 26 метара изнад морског нивоа помоћу цинковских устава. После језера Гатуи пацифичке уставе пуштају брод на ниво мора.

Када је потпуно обезбеђено здравствено стање радника посао је почео да одмиче иако је био фантастично обиман. Било је потребно да се ископају огромне количине земље, после чега се прешло на бетонирање зидова канала. Да би на крају биле изграђене и цинковске уставе дуге 350 метара.

Чим су Американци преузели грађење од Француза надзор над целокупним градилиштем био је поверен пуковнику Геталесу, као признање за изврдан рад и храброст које је показао приликом пројектовања канала. Његовим грађитељским способностима има да се захвали што је канал и потпуно завршен. (Свршиће се)

КАКО ЈЕ ОВО МОГУЋНО?

Да ли је могућно да ова девојка под утицајем хипнотизерских руку лебди у лежећем положају на пола метра изнад земље? Ствар је сасвим могућна а бићете још више зачуђени ако вам се каже да човек није хипнотизер и да из његових прстију не излазе никакви флуиди.

Покушајте да сами научно објасните ову необичну појаву „савлађивање земљине теже“!

Ево решења: то је подводни снимак. Девојка лебди у води и нису јој потребни никакви флуиди да би се одржала у овом положају.

ДВОБОЈ С МРАВОЈЕДОМ

На совјетској пограничној станици Чоп за путнички воз прикачили су теретни вагон. У њему је било бучно. Шарени папагаји су продорно кричали и звиждали. Својим сићушним песницама ударили су о врата кавеза дугорепи мајмуни, злобно су режали црни пантери и само је један путник био тих — мравоед. Највећи део времена он је спавао, склупчан у углу, покривши се као јорганом својим великим раскошним репом.

У време обеда мравоед је долазио до решетака и протурео кроз шипке свој дугачки језик веома сличан округлом кожном бичу. Животиња је језиком вешто хватала кашу од млека, млевеног меса, јаја и младог крављег сира, спремљену нарочито за њу. У својој постојбини, Јужној Америци, мравоед се храни мравима, њиховим ларвама, првима и разним инсектима. Својим снажним шапама он разриза мравињак, завлачи у њега свој лепљиви језик и извлачи на стотине и хиљаде мрва. Мравоед нема зуба и своју храну једноставно гута. Али, вратимо се у вагон. Дошло је вече. Спроводник је пажљиво прегледао све кавезе, проверио јачину казанаца и затварача. На мравоеда није обратило нарочито пажњу

лике, повијене и оштре канџе на предњим шапама. Тим канџама он разрива као бетон чврсте „грађевине“ термита које се лако не руше ни под ударцима секира или пијука. Човек је храбро пришао мравоеду и зграбио га рукама за дугачку длаку. Звер је фркнула, села на реп и задње ноге, а предње је подигла као боксер спреман за напад. Ах, тако, противиш се? Спроводник је зграбио метлу и њоме запретио мравоеду. У том тренутку животиња се наругушила и бацила на човека. Једним ударцем мравоед је тешко ранио човека и — одступио. Завиши некако рањену руку крпама, спроводник се довукао до врата и стао да виче. На његову срећу, аз је улазио у једну станицу. Иначе, зло би се свршило познато неiskusног спроводника с мирним мравоедом.

Из забележака И. Сосновског, директора Московског зоолошког врта.

ТРГОВЦИ СВАШТАРИ СА ДИВЉЕГ ЗАПАДА

У раније доба, када земља није била тако испитана и тамо где су постојала огромна ненасељена пространства, људи су хрлили са свих страна света да би окушали срећу. Такав је био случај и са пределима Дивљег запада у прошлом веку, где су се десетине и стотине хиљада људи населиле око не-

испитаних извора петролеја, рудника злата или у потрази за нечим другим да би лакше дошли до новца. За овом огромном масом, махом авантуриста, ишли су и трговци-сваштари који су им продавали све оно што авантуристи нису могли понети са собом. Све у свему, радило се о људима који су

били слични војним канџињерима који би док су војници били на маневрима чекали у кантинама да се врате и онда им продавали хлеб, вино, кобасице, сардине и дуван. Тако су и ови трговци продавали дошљацима и каубојима све потребне ствари а од њих добијали златни прах.

ПЛУТОН У ЦИРКУСУ

АНЕГДОТЕ

ЗБОГ ПРИЈАТЕЉА

Кад су упитали Тристана Бернара где би више волео да оде у рај или у пакао он рече: — Рај ми се више допада због климе, али у паку ће бити пријатније јер ту ћемо наћи своје пријатеље.

НИЈЕ МОГАО ДА НАУЧИ

Бомарше, француски писац (1732—1799) био је син једног часовничара. Да би га понизио један племић му једног дана пружи свој скупцени часовник: — Молим вас, поправите га. Бомарше узме у руку часовник, начини се као да хоће да га отвори и испусти га на земљу, где се овај разбије у парампарчад. — Што сте ви невешти, — бесно узвикну властелин. — Знаш и сам, рече чувени писац, због тога ме отац и није дао да postanем часовничар.

ТУК НА ЛУК

Рене Декарт, филозоф и математичар француски (1596—1650) био је чувен и као добар познавалац и љубитељ доброг јела. Једном за време обеда војвода од Дира поче да се руга чувеном филозофу: — Нисам знао да се и филозофи толико интересују за јело. — А шта сте ви мислили, одговори Декарт да само незналице треба да уживају у јелу?

ЗБОГ ЧЕГА ЈЕ ТУ

Један пријатељ рече једног дана Тристану Бернару: — Стварно је скандал кад се помисли да ви нисте члан Академије наука. — Ја више волим, одговори Тристан Бернар, да се каже: „због чега није“, него „зашто је“?

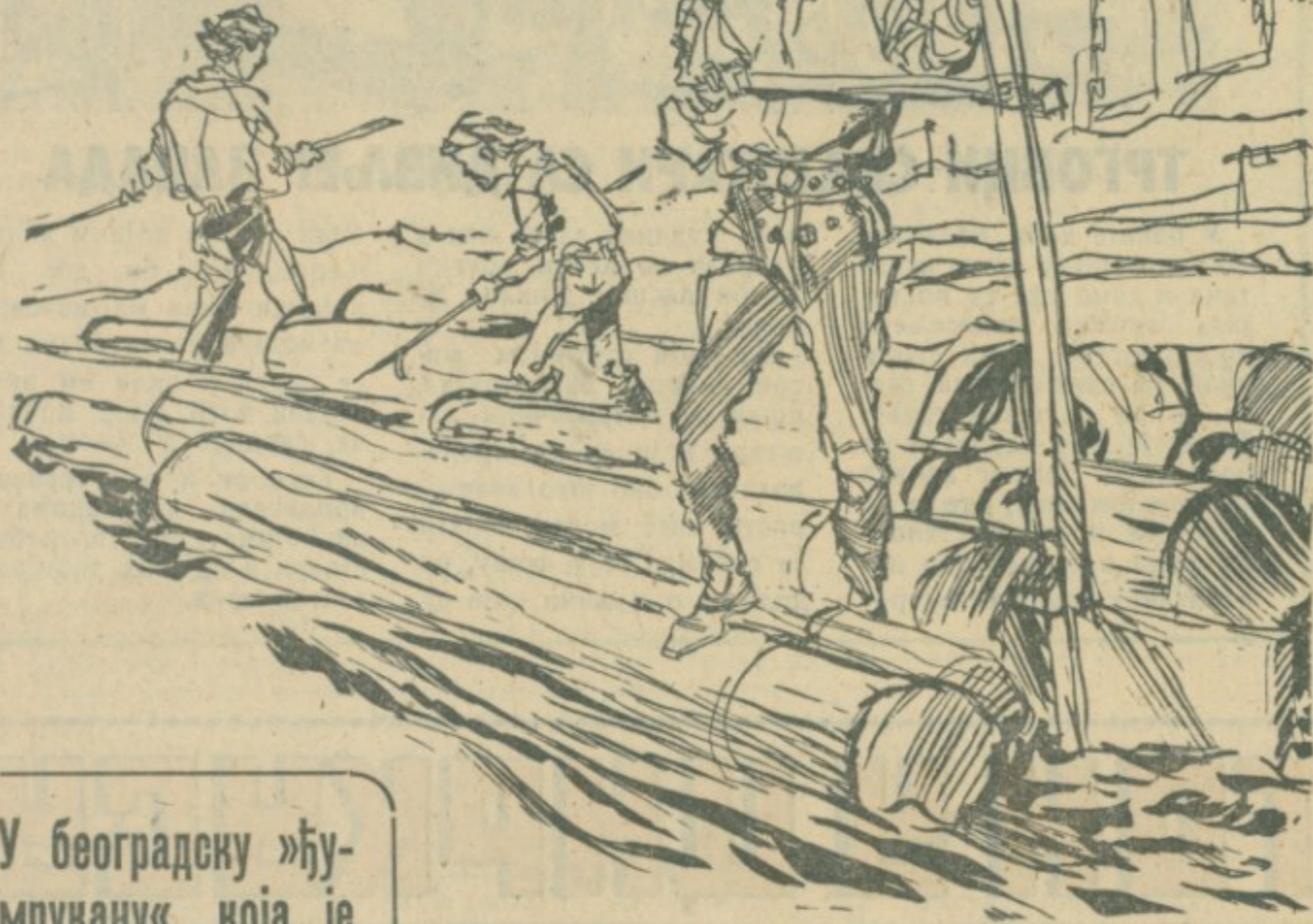
СТВАР УКУСА

Питали једном Клода Дебисија, француског композитора (1862—1918) шта мисли о Рихарду Штраусу, немачком композитору (1864—1949): — Као Рихарда, одговори аутор Пелеаса, ја више волим Вагнера а као Штрауса, више Јохана.

ЗАВИСТ БЕЗ ПРЕТЕНЗИЈА

Таљеран, француски дипломата (1754—1838) говорио је за француског писца Шатобријана (1768—1848): — Он верује да је постао глуп откако не чује да се о њему више говори.

ЈАНКО ИЗ КРАЊСКЕ

У београдску «Јумрукану», која је касније под свој кров примила прво српско позориште, уграђена је и јелова грађа из словеначких шума

Негде у јесен 1834. године на Сави, уз београдски лиман, где су иначе пристајале лађе што су с овом робом стизале из Босне, натоварене воћем, свежим и сувим, или пекмезом, у дугачким фучијама, па медом и брезовим метлама, пристао је и неки непознати лађар с чудном «направом» — која ни нашта дотада није била налик: све неки «нашироко и дугачко повезани балвани» и с колибом на средини. Није то нимало било

Болница од харџије

Болнице у многим деловима света пате од недовољног броја болничког особља и зато је у њима веома тешко одржавати хигијену на задовољавајућем нивоу. Тако су почели да се појављују разни артикли за болничку употребу који би могли да се одмах после употребе баце.

Медицински производи ове врсте су били испробани у великом броју британских болница. Међутим, фонд болнице, који управља овим новим експериментом у болници Ектон, у Лондону, жели да сазна још више о резултатима коришћења овог материјала по болницама. Он је нарочито заинтересован за питање цене — колика је она у поређењу са ценом уобичајеног материјала — као, наравно, и како оваква опрема утиче на болеснике.

То је разлог што се општа болница Ектон претворила у неку врсту огледног терена и што ће болничарке у њој носити униформе и маске од харџије, што ће се појавити папирне марамице и крпе, пластични ножеви који се после употребе бацају, клешта, папирни ноћни судови и шприцеви. Уместо да користи корпе за отпатке, особље ће празнити ђубре у папирне вреће које се могу запечатити и бацити. Чак и нека чебад се праве од харџије. Болница има 80 оваквих чебади али се она, до сада, нису показала добра. Она су морала

налик на босанске лађе, што су «као оно гондоле по венецијанском каналу, омазане катраном и нашаране». Чудан лађар био је у кратким гаћама, с чизама до колена, с кошуљом широких, слободних рукава и с великим славним шеширом на глави. Управљао је само крмилом, а један његов помоћник, дечак, чакљама. Вода је плавила ову пространу дрвену праву која је делимично утонула у воду. Представници српских и турских власти зинули су од чуда када се овај небичан лађар уз помоћ чакље отиснуо с ове направе и одскочио неколико хвати од ивице реке на обалу.

У књигу странаца, која се у то време врло тачно водила у Београду, и у коју су записани сви, па ма с које стране дошли у ову варош, забележен је те 1834. године и «Јанко из Крањске». Али то није било довољно: хтело се знати како је дошао и шта хоће у тој вароши. Тада је био управник београдске вароши Цветко Рајовић и све

да се облажу памучним прекривачима да се не би распа- ла после неколико дана употребе — а прекривачи не могу да се бацају већ морају да се перу. Пластични ножеви такође нису задовољили — нису довољно оштри.

Један од циљева који управна има у виду приликом коришћења производа који се могу бацити је и смањење трошкова око прања. Међутим, вероватно ће се коришћење ових предмета показати скупљим од коришћења уобичајених.

За пензионере

Градска скупштина града Копенхагена донела је недавно једну необичну одлуку која би могла, како се тврди, да послужи као пример многим градовима. Она је увела претплатне карте за сва возила градског саобраћаја које је важе три месеца, стају око 1500 динара, а издају се свима житељима града који су навршили 67 година или су уживаоци такозване «народне пензије».

што се у њој дешавало он је одмах јављао кнезу Милошу. И тако су следиле извештаји из којих може да се дозна следеће: та чудна лађа, у ствари је сплав и направљен од многих јелових дебала; а тај исти Јанко путовао је више од месец дана док је стигао до београдског лимана. Он се низ Саву спустио из Крањске земље најпре према Загребу, где су му Загрепчани забранили да пристане, па је потом ушао у «велику воду» и свуда је нудио своју грађу. Код Сиска се сусрео са сплаварима из реке «Куле», који су такође, тражили куће за добра јелова дебла. Али док су се једини продали свој «јеспан», други су морали да крену даље. Међу њима и Крањак Јанко. И тако су данима пловили низ Саву док овај словеначки сплавар није остао сам «па му се више није било ни вратити већ како где стигне». Један део сплава, после толике пловидбе Савом — откинуо му се и распао, и сад је, ево, с остатком стигао у српску земљу. На свом путу је свашта доживљавао: пристајао је и уз турску и уз аустијску земљу. На сплаву живи, са својим сином од четрнаест година, и с једним момком кога је за «мале паре» унајмио још у Крањској земљи. Тај момак је иначе ковачки калфа, па је и онако желео да види света.

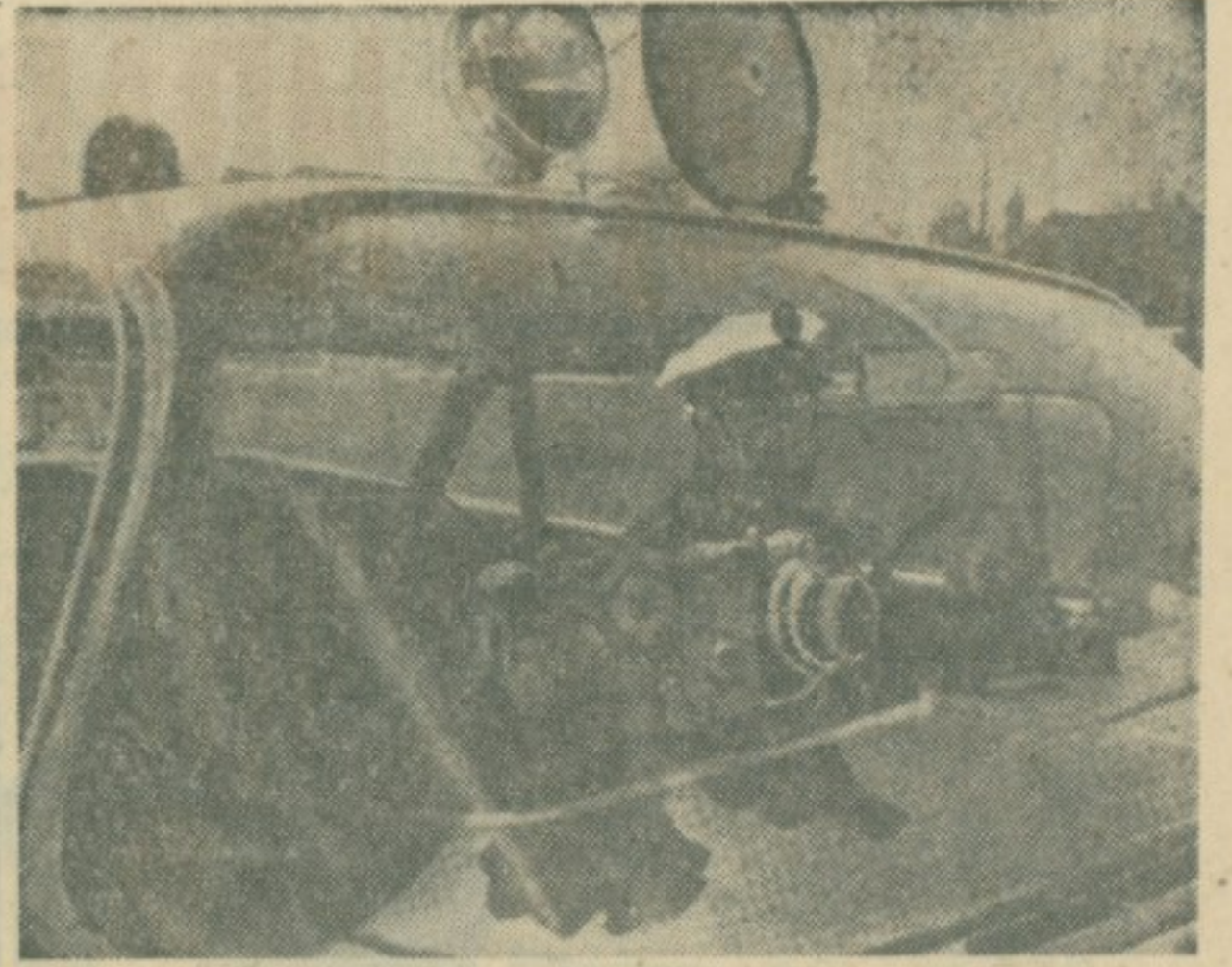
Још је Јанко напоменуо да су га негде на Сави «сусрели јаничари» (Турци), али да му нису ништа учинили, већ он њих понуди дуваном, а они му узаратише «великим вреним тиквама» (лубеницама). У овом саслушању напоменуто је да Јанко «неким чудним српским језиком говори, али који ипак може да се разуме». Сем тога, Јанко је напоменуо да се на читавом свом путу највише престрашио задимљене лађе која је тугала и избацивала воду, а млински точкови пендили су се и претили да све скрхaju пред собом. У то време су Дунавом већ ишле парне лађе, па је на такву једну сигурно наишао и усам-

љени словеначки сплавар Јанко.

Неколико је дана уз обалу, на савском лиману био привезан Јанков сплав. Није се у судно да пође даље, у велики Дунав, а није више ни имао куда. Даље изводно никоме није била потребна његова јелова грађа. Међутим, на београдској обали, недалеко од лимана, кнез Милош је градио велелепну «Јумрукану», царинарницу. С много се мука градила та зграда, јер је стално понестајало материјала, цигле нарочито, па и дрвених греда. Песак се вадио из неких спрудова и адица, а цигла се пекла и у Пожаревцу и тешко је довозена у Београд, по оних ужасним путевима који су и још дуго после тога били познати под именом «володери», јер је и та једина запрежна стока на њима дерала шију.

И тако је Јанко Крањак, који се тако изненадно појавио под Београдом, добро дошао неимару «Јумрукане», првом архитекту у Београду и Србији, Хаши Николи Живковићу. По споразумној цени «откупљена је Крањчева грађа с дуге лађе (сплави) и да му се да пасош како би се у своје отечество узводно вратити могао». У сачуваном документу каже се да је Јанко: човек висок, браде и бркова подужих, плав, и ногу дугачких, — «чизама увек носећих до бедара», а са собом води «сина свога и једног момка». Међутим, тај момак је замолио српске власти да «остане у овој земљи где ће свој занат да послује, и нек му се одреди место где ће то бити».

Јанко Крањак са својим сином напустио је Београд почетком октобра 1834.— «и оде с дететом у свој вилајет». — каже се у књизи оних који долазе у Београд и одлазе из њега. Како и на који начин је пошао у своју Словенију, ко би знао.— Пешке, сигурно, јер требало је чувати тешко зарађени новац, а уз пут се увек могло наћи за сиротињу и конака и хране...

Снимање прекршишела

Снимак је најбољи доказ да се утврди да ли је неки возач учинио саобраћајни прекршај. Камера од 35 мм уграђена у патролна кола америчке саобраћајне полиције има обично сочиво и теле-

ИСКУСТВО

За време свог четрдесетпето-годишњег службовања у чикашкој полицији, Артур Линдерман стекао је једно драгоцено искуство које му је често помагало да реши добијени задатак. Наиме, када

би приликом истраге краће у неком стану кавез за птице нађен отворен тако да је његов крилати станар могао да одлети у слободу, показало се да је провалник готово увек био бивши робљаш коме је живот иза решетака добро познат, а исто тако и чежња за слободом.

ЛОВ НА МЕТЕОРИТЕ

Једна научна експедиција совјетске Академије наука кренула је у Тувимску Аутономну Област, у азијском делу СССР-а, у лов на метеорите. Ту, у подручју реке Чинге, већ више од 50 година становници повремено налазе комаде гвожђа необичних облика. Испитивања су показала да су у питању делови метеорита. Државна збирка ме-

теорита садржи већ 40 комада метеорита из области реке Чинге у укупној тежини од око 80 килограма.

Експедиција је поставила себи задатак да открије тачно место на које су метеорити пали и да утврди на којој се површини могу наћи комади што су се од њих одломиле.

ФРЕГАТА

ПТИЦА
РАЗБОЈНИК

Нису без разлога у време бродова на једра људи назвали силвиту и јаросну, необично брзу птицу која је нападала њихове лађе — фрегатам. Хитрина њених крила и плаховитост њених покрета чине да плен не може да јој умакне. Она је прави морски разбојник. Припада класи птица грабљивица иако јој је кљуун, танак и мало повијен на врху, у односу на крила релативно мали. Перје на леђима јој је црно са металним сјајем а по трбуху је црнкасто са белим.

Лебдећи без престанка у ваздуху као у заседи она се баца на другу птицу или животињу мање да би их уништила а више да би их натерала да исплуну свој плен који она онда хвата у лету. Ово по стиже помоћу својих огромних широких крила од 2,20 метра, док је цело њено тело сразмерно мало.

Птићи су голи и слабачки као и у свих птица и четворногих месождера, иначе тако страховитих када достигну пуну снагу. Због тога им је потребна дуга родитељска нега док се не навикну да једу све.

Фрегата је поред албатроса најпознатија птица јужних мора и њихових острва.

Ватра. Још пре три стотине хиљада година човек-мајмун, то јест наш најстарији и најпримитивнији предак, одржавао је ватру на улазу у своју пећину. Она му није служила за кување, јер је он своју храну јео сирову, већ да би се на њој огрејао и да би га она бранила од дивљих звери. До те ватре он је дошао захваљујући грому или ерупцији каквог вулкана. Касније — и то не много

касније — човек је научно да дође до ватре трљајући једно о друго два комада сувог дрвета.

Гвожђе. Наши преци у Европи почели су да из гвозде них руда издвајају гвожђе

веома давно. При томе служили су се веома примитивним средствима и, разуме се, ватром за коју су већ знали.

Точак. Први точкови нису били ништа друго до праве облице од дрвета на којима

су наши преци вукли неку врсту платформе од грања. Прави точак пронашли су Кинези око 2500 година пре наше ере.

Стакло. Најстарији досад пронађени комад стакла у ствари је зрно из огрице једне египатске краљице која је живела око 1400. године

пре наше ере. Египћани су знали за дувано стакло и пре тога израђивали су без бојно и стакло у бојама. Они су од њега правили и украсне статуете, цвеће, па чак и мртвачке ковчеге.

Таблица множења потиче из 16. века пре наше ере. Пичи тагора је својом таблицом множења учинио једно од

највећих открића свога времена. Ако данас сваки од нас малих читалаца зна напамет таблицу множења (ми се бар тако надамо), пре Пичи тагоре уместо множења људи су се служили заморним сабирањем читавог низа једнаких бројева.

Светионик. Поморски саобраћај толико је постао жив у луци старе Александрије,

у Египту, да је краљ Птоломеј наложио да се на острвцу Фаросу подигне кула висока преко 120 метара. На врху те куле, која је била једно од седам светских чуда старог века, буктала је ватра која је бродовима на мору показивала пут у луку. Било је то 300 година пре наше ере.

Хартија. Пре проналазка хартије писало се на глиненим таблицама, папирусу и

пергаменту. Хартија је пронађена у Кини 105. године. Арабљани су од неких својих заробљеника Кинеза научили како се прави хартија и то своје знање су посредством Шаније пренели читавој Европи.

Компас. Још хиљаду година пре наше ере Кинезима су била позната својства магнетске игле али тек око 200. године по новом рачунању времена они су почели да се њоме користе у навигацији. Поновила се историја хартије: Арабљани су од Кинеза сазнали за бусолу, а од њих,

па, ову за поморце драгоцелну напреду преузела је остала Европа.

Механички часовник. Човечанство се дуго служило воденим, пешчаним и сунчаним часовницима. Године 966. калуђер Хербер изумео је часовник с тегом. У 12. веку по

јављује се зупчани точак, у 15. спирална опруга, у 17. веку клатно.

Наочари. Наочари су пронађене 1280. године. Оне који ће се можда зачудити да се наочари убрајају у велике проналаске, замолићемо само једно: да замисле каква би пометња настала у свим областима живота када би на

једном нестале све наочари на свету.

Штампа. Године 1051. Кинези су штампали једну енциклопедију помоћу 250.000 по

НА СТАЗИ ПРОНАЛАЗАКА

Ватра и точак, парна машина и аутомобил, телефон и атомска централа све су то проналасци до којих је човек, током своје историје, дошао захваљујући својим стваралачким напорима. Али, којим су редом ти проналасци постали саставни део нашег живота? Ево њиховог редоследа и њихових кратких историја.

кретних слова изрезаних на малим дрвеним калупима. Међутим, тај њихов проналазак остао је Европи непознат. У Европи је проналазак штампања везан за име Јоха на Гутенберга који је 1440. године изумео ручну справу

за изливање појединачних слова.

Кретање планета. Наши стари су веровали да је Земља непокретна и да се све звезде окрећу око ње. Небо је, према њиховом схватању, свод по коме су звезде „запљене“. То нам данас изгледа смешно, али чак и ре-

номирани научници повикали су да је Коперник луд када је он, 1515. године, изнео своје тврђење да Земља није средиште васионе, већ само једна међу планетама које се крећу око Сунца.

Астрономски дурбин пронашао је Галилеј 1609. године. Захваљујући том проналазку Галилеј је открио планине на Месецу, Сатурнове прстенове, Јупитерове сате-

лите. Галилеј је пронашао и топломер, као и часовник с клатном.

Громобран. Године 1752. амерички политичар и проналазач Бенџамин Франклин за време једне велике непогоде

лазач Бенџамин Франклин за време једне велике непогоде

извео је свој чувени опит са змајем који је, везан жицом на чијем се другом крају налазио кључ. Гром који је ударио у змаја пренео се преко жице до кључа. Одатле до првог громобрана, који је електрицитет грома спровео у земљу, био је само један корак.

Балон. Два брата Монголфије, Французи по народности, начинили су 1783. године велики балон од хартије и свиле за амбалажу. Када су тај балон напунили димом од запаљене влажне сламе и старих вуњених крпа, он је постао лакши од ваздуха и ди гао се увис. Те исте године, 21. новембра, Французи Ар-

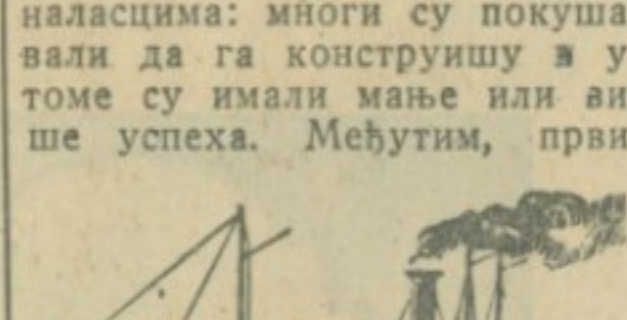
ман и Розје први пут су полетели на једном балону.

Гас за осветљење. Године 1799. Француз Лебон пронашао је и јавно приказао нов начин осветљавања помоћу

магнетне игле. Француз Нипец, али како је у остварењу наишао на многе тешкоће он се удружио са сликарном Дагером. Тек после Нипецове смрти Дагер је пронашао практичан начин да добије праве фотографије на зване дагеротипије. Године 1839. државна је откупила Дагеров проналазак.

Подводни кабл. Први телеграфски кабл постављен по мору спојио је Енглеску и Француску 1850. године. Његовим постављањем Енглеска се „приближила“ континенту: одашљивање и примање вести с једне на другу

страну Ламанша постало је лакше и неупоредиво брже.

Петролеј је познат људима од најстаријих времена

је се понекад могао наћи и на самој површини земље. Године 1859. Американец Дрејк дошао је на мисао да тражи петролеј испод земље.

Телефон. Први Белов телефон, начињен 1876. године,

није спољашним изгледом лично много на данашњи и није баш било лако споразумети се помоћу њега. Али принцип је био ту и само га је требало усавршити. Париз је био први европски град

пронашао прво парно возило, други је дао идеју за шине, трећи је покушао да парно возило стави на шине али се челик клизао на челику. Енглец Стивенсон је 1812. године конструисао прву употребљиву локомотиву.

Машина за шивење. Француз Тимоније има среће: ње му нико не оспорава проналазак машине за шивење. Ма

да је он између 1825. и 1830. године конструисао више модела, последња година узима се као она у којој је пронађена машина за шивење.

Фотографија. Принцип на коме се заснива фотографија

пронашао је Француз Нипец, али како је у остварењу наишао на многе тешкоће он се удружио са сликарном Дагером. Тек после Нипецове смрти Дагер је пронашао практичан начин да добије праве фотографије на зване дагеротипије. Године 1839. државна је откупила Дагеров проналазак.

Подводни кабл. Први телеграфски кабл постављен по мору спојио је Енглеску и Француску 1850. године. Његовим постављањем Енглеска се „приближила“ континенту: одашљивање и примање вести с једне на другу

страну Ламанша постало је лакше и неупоредиво брже.

Петролеј је познат људима од најстаријих времена

је се понекад могао наћи и на самој површини земље. Године 1859. Американец Дрејк дошао је на мисао да тражи петролеј испод земље.

Телефон. Први Белов телефон, начињен 1876. године,

није спољашним изгледом лично много на данашњи и није баш било лако споразумети се помоћу њега. Али принцип је био ту и само га је требало усавршити. Париз је био први европски град

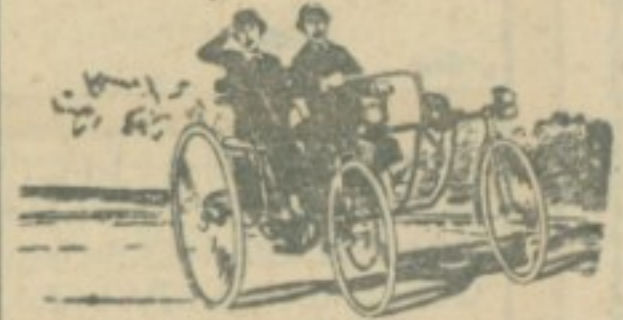
који је добио телефонску мрежу.

Електрична сијалица. У другој половини прошлог ве

ка једна иста особа могла је да познаје три врсте светиљки: уљане, плинске и електричне. Електричну светиљку пронашао је 1879. године Едисон и она је брзо успела да потисне своје претходнице.

Аутомобил. Први прави аутомобил конструисао је 1889.

године Француз Демлер, мада је пре тога било покушаја, мање или више успешних, да се начине „кола без коња“.

Биоскоп су пронашла браћа Лимијер 1894. године. Први гледаоци веома су се за-

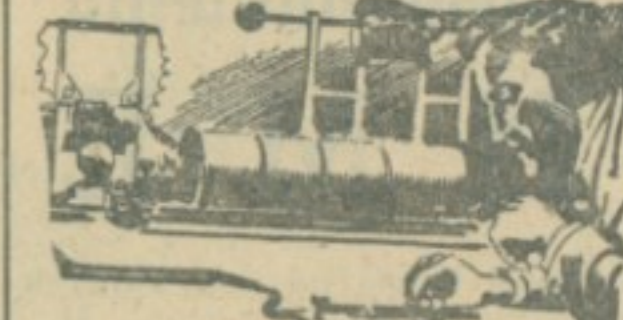
бављали сликама које су се покретале.

Авион. Французи тврде да је пре браћа Рајт, који су на свом авиону с мотором први пут полетели 1903. године, њихов земљак Адер конструисао летилицу са елисом

и мотором и да је на њој извео свој први лет још 1897. године. Ипак, у историји авијације, проналазак авиона чврсто је везан са именом браће Рајт.

Телеграфија без жица. Проналажење телеграфије без жица приписује се Французу Бранлију, Русу Попову и Италијану Марконију. У ствари, сваки од ова три научника допринео је са своје стране толико и тако, да без њега остала двојица не би ништа учинили. Попов је први успео да „ухвати“ електромагнетске таласе који се шире по атмосфери, Бранли је про-

нашао детектор који може да „чита“ те таласе, а Маркони је комбиновао антenu Попова и детектор Бранлија. Године 1899. он је преко Ламанша послао први безжични телеграм који је био упућен Бранлију.

Радар је пронашао такође један Енглец, Ватсон Ват, 1935. године. Принцип радара вероватно вам је познат: апарат емитује сигнале који се одбијају о препреку на коју наиђу и враћају се на

место одакле су потекли. Радарима су данас снабдевени сви авиони и већина бродова.

Кашешанова кћи

ПО НОВЕЛИ
А.С. ПУШКИНА

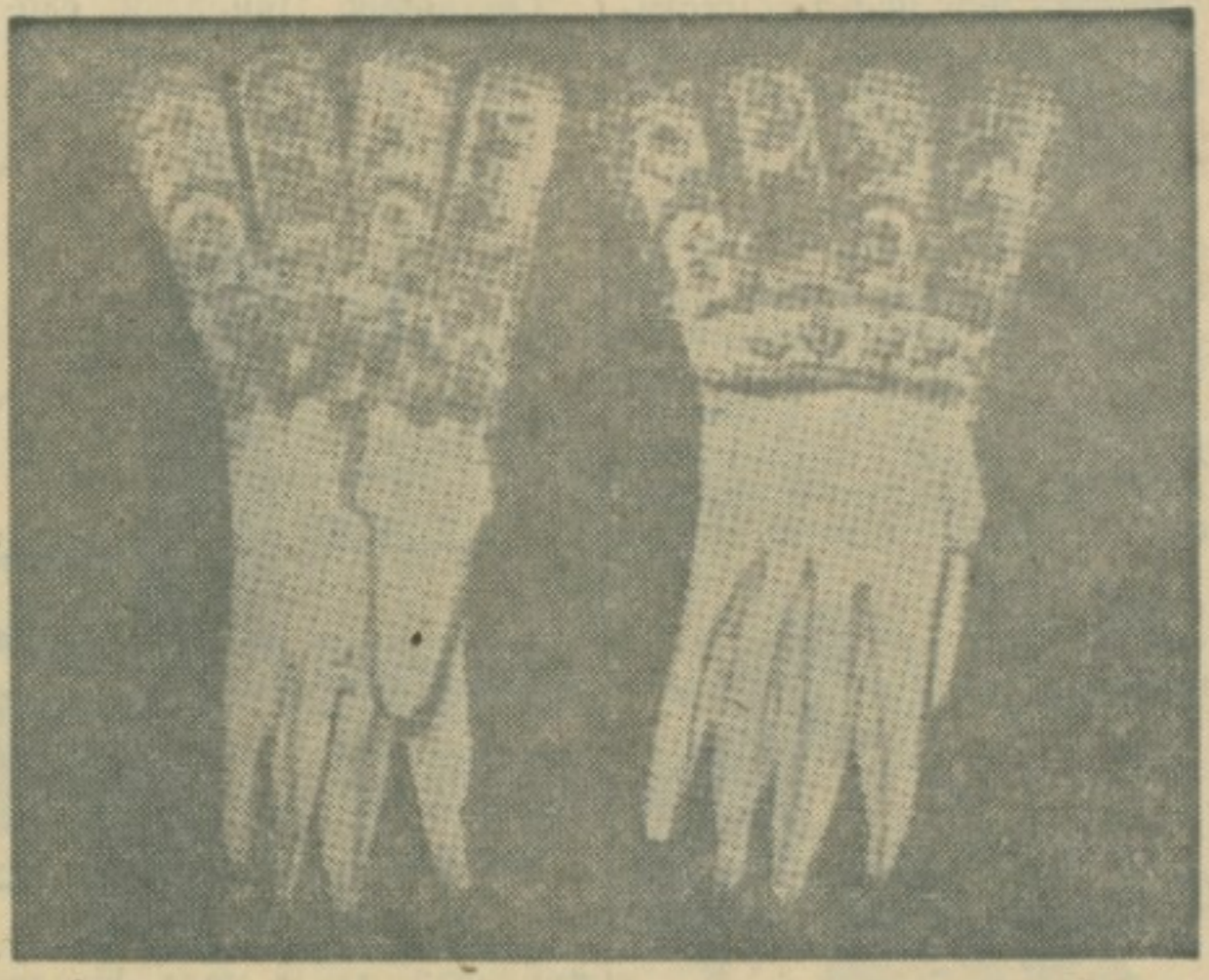
ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ДАНА ПОЈАВИЛЕ СУ СЕ ПУГАЦЕ ВЛЮБЕВЕ ТРУПЕ.

ПОЧЕЛА ЈЕ ОПСАДА ОРЕНБУРГА
АХ! ТАКО! ЗАР ТИ ПО-БУЊЕНИЦИ ИМАЈУ ДРТИ-ЉЕРИЈУ?
ПУГАЧЕВ ВУМЕ ЗА СОБОМ ТО-ПОВЕ ИЗ ЗА-УЗЕТИХ ТВР-ЂАВА!

ОПСАЂЕНИ И ОПСАЂИВАЧИ ВОДИЛИ СУ ДРТИЉЕРИЈСКЕ ДВОБОЈЕ КОЈИ НИ НА ЈЕДНОЈ СТРАНИ НИСУ ИЗАЗВАЛИ ВЕЛИКЕ ГУБИТКЕ

ВРЕМЕ ЈЕ ПРОТИЦАЛО, ПОНЕ-КАД БИ КО-ЊИЦА ИЗ ТВРЂАВЕ ИЗВРШИЛА НА-ПАД НА ПОБУ-ЊЕНИКЕ, ПЕ-ТАР ЈЕ УВЕК УЧЕСТВОВАО У ЊИМА.

АЛИ, У ТИМ ЧАРКАМА НАДМОЊНОСТ ЈЕ ОБИЧНО БИЛА НА СТРАНИ СИТИХ И ПИЈА-НИХ КОЗАКА КОЈИ СУ ИМАЛИ БОЉЕ КОЊЕ.

У ЕНГЛЕСКОЈ, У XVI ВЕКУ, РУКАВИЦЕ СУ БИЛЕ БОГАТО УКРАШЕНЕ: ВЕЗОМ, ЧИПКОМ, РЕСАМА

ЗАНИМЉИВОСТИ О РУКАВИЦАМА

Прве рукавице на свету биле су вероватно само вреице од коже које су имале практичну намену — да загреју руке. Грци и Римљани су грубе кожане рукавице употребљавали за вртање и за столом при обеду. Рукавице са прстима појавиле су се тек у 13. веку и ускоро postale знак отмености и достојанства, симбол права краљева и цркве. Од златом везених рукавица које су дароване витезовима у знак стицања племства и бискупима приликом рукополагања, настале су рукавице за лов и за турнире са грубим маншетама.

У знак изазивања на двобој бацана је противнику рукавица. Према Шилеровој балади на двору Хуана III од Кастиље за време хајке на дивље звери дон Ана де Мендоза бацала је рукавицу свога витеза међу лавове а он ју је подигао и бацио њој у лице.

До данас су сачуване рукавице двеју супарница: Елизабете I и Марије Стјуарт. У том веку богатом интригама и политичким уморствима појавиле су се парфимисане рукавице донете из Шпаније и Италије. Фиренца се дичила што је имала не само најбоље рукавичаре него и најфиније отрове, као арсен, који ма је натопана кожа за рукавице.

Историчар Д'Обињи каже у својој „Општој историји“ да је поред „парфема, шминке и кокетерије“, отровне рукавице донела на француски двор Катарина Медичи, жена Анрија II. Прича се да је на тај начин уморена Жана д'Албре, мајка Хенрика од Наваре који је затим као Хен-

рик IV дошао на француски престо. Због свог живог и борбеног темперамента она је стајала на путу Катарини Медичи која је желела престо за свог сина. Париски дрогриста који случајно носи исто име, Жан д'Албре, сада производи тај парфем од истих састојака: ретких уља, ружа из Дамаска, тубероза из Португалије. Парфем се зове „Екисон“ што значи „грб“.

Кроју рукавица посвећивана је све већа пажња и материјали су постајали финији. Три земље су се нарочито трудиле у томе: Шпанија је лиферовала материјал и штавила кожу на најбољи начин, Француска је производила најбоље кројење а у Енглеској су рукавице шивене. Кажу да је кожа неких рукавица била тако фина да су могле да стану у орахову љуску!

У доба барока владао је обичај да се носе парфимисане рукавице. Лизелота у до Пфалца, немачка принцеза удата за Орлеана, брата Луја XIV тужила се како је њен муж имао једном рукавице тако страшно напарфимисане мошусом да јој је позлило.

Постепено су се рукавице жена попеле до лаката, до ружа овиначених чипком. У доба рококоа носиле су се рукавице од тамног тафта, често без паца.

У директоару су се појавиле дугачке рукавице какве се и данас носе за вече. Око 1803. завладао је обичај да се науче само једна рукавица.

Дуге црне рукавице начиниле су интересантним француску шансоњерку Ивет Жилберт. Када је први пут насту пила била је тако мршава да је морала да сакрије руке. Рекламну плакату насликао је сликар Тулуз-Лотрек и прославио је у зеленој хаљини и дугим црним рукавицама. Лепа је носила рукавице до рамена уз беле хаљине без рукава.

Сара Бернар је седмдесетих година лансирала дугачке богато набране рукавице за своје ружне танке руке.

Марсел Пруст је као расејан песник стадио губно своје рукавице. После његове смрти написао је један његов пријатељ: „Марсел је често у шетњи вртео штапом и подизао своје сиве, црним гајтаном опточене, изгужване и запрљане рукавице које су му често падале. Због ових рукавица које је свуда заборављао молио је људе да му их у коверти врате у замену за пар нових или чак и пола тучета нових рукавица које је из захвалности поклањао налазачу“.

Осамдесетих година поред лакских рукавица од машински изаткане чипке носиле су се и меке шведске рукавице у разним бојама. Ко није желео да заостаје за модом морао је да има најмање десет пари белих кожних рукавица за пре подне.

КОМПЛИКОВАНО ИМЕ

Лорд Расел познати британски научник и носилац Нобелове награде прошао је једног дана шетајући поред неке апотеке. Тада се сетно да је пре неколико дана опазио да у његовој кућној апотеци недостаје извесан лек и стога је одлучио да га купи. Тако је 88-годишњи научник љубазно се смећећи ушао у апотеку и затражио лек: „Молим вас г. магистре да ми дате кутију Dimethylaminophenildimethyl!“.

Апотекар се за часак забављено али је затим климнуо главом. „Ви вероватно мислите пирамидон, господине?“ сигурности ради упита он на учника кога није познао.

„Па дабоме“, потврди одмах лорд Расел, „то сам мислио. Извините молим вас, али то компликовано име није ми одмах пало на памет. О тарно сам“.

ЗА ПРИЈАТЕЉЕ ЖИВОТИЊА МАЈМУНЧЕ

Кад у зоолошком врту видите мајмунчиће зажелите свакако да имате једног и верујете да бисте се одлично са њим слагали и играли јер би вас слушао и био добар. Али боље је само да га гледате у кавезу зоолошког врта да вас и поред све своје интелигенције не би разочарао и заморио.

Ако сте изабрали малог сивог капуцина са глатким крзном и репом за свега 10 сантиметара краћим од његовог тела дугачког 45 см који има на глави дуге црне длаке налик на капуљачу (због чега је и добио име) и желите ипак да га негујете нећете имати муке у погледу његове исхране: он ће јести све и бити задовољан и поврћем и воћем који чине основу његове хране. Али он воли и млеко, хлеб, шећер, мед. Радо ће грицкати инсекте, црве, а такође и добро печено парче меса и јаја нарочито тврда.

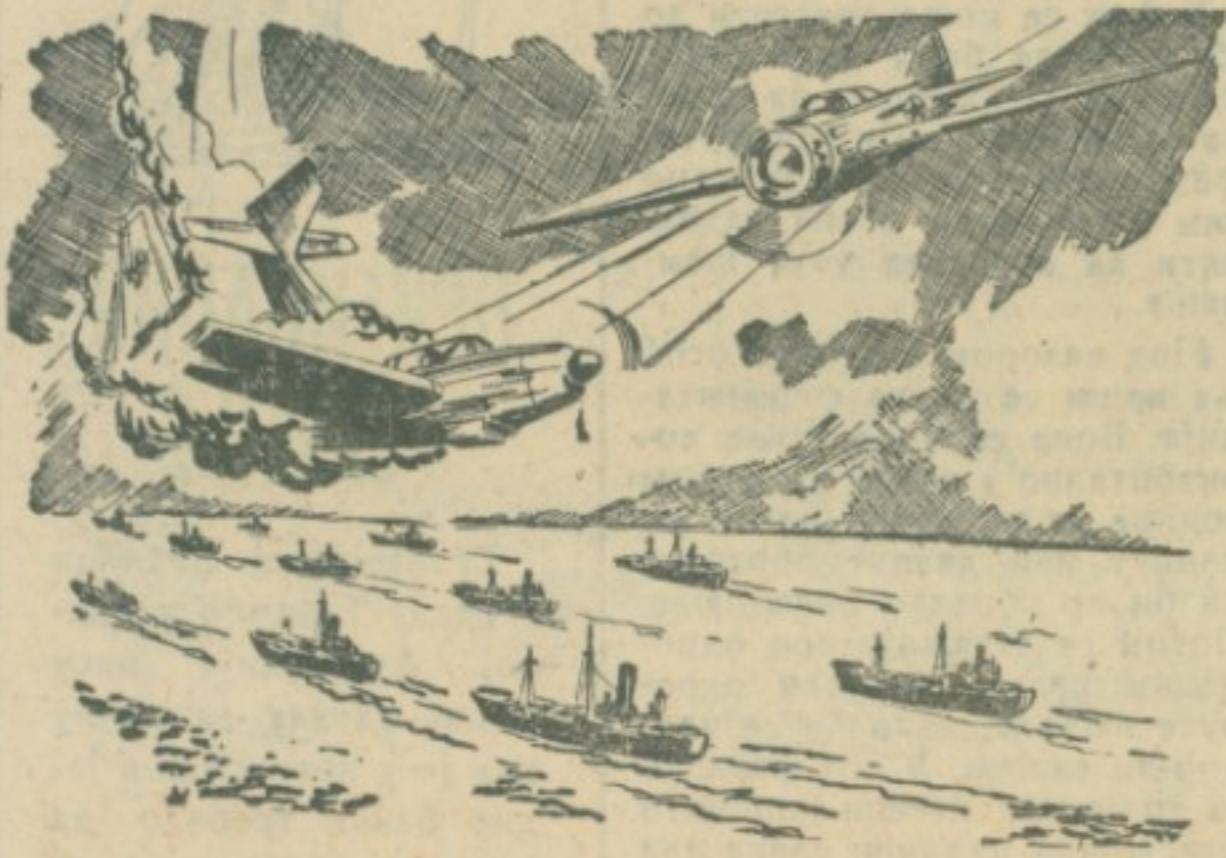
Првих дана ће се показати плашљив, али паметан и љубак а кад се ослободи разбијаће све

што му дате нарочито ако га интересује шта се налази „унутра“. Само, ви не знате колико је, и као мали а да не говоримо кад порасте, прљав. Њему потпуно недостаје смисао за чистоћу једне мачке, коју познаје али од које ништа није примио у том погледу. Додуше, то још није једини његов недостатак. Неоспорно интелигентан он ће ипак ставити све своје способности у службу зла: почеће да уништава, да не слуша чак и кад му се лепо говори. Ако успете да му отмете неки опасан предмет кога се дочепао, као што су маказе, шибице, чаша он ће се борити да га поново узме и отићи ће да га негде сакрије. Ако на то више не обратите пажњу — неће ни он. Велики прљавко врло тешко учи. Зато га његови дресери једино навикну на „добро понашање“ али и у томе их изневерава где стигне и стане.

Зато, саветујемо вам, прегустите га стручним неговатељима у зоо-врту, а ви само уживајте иза његовог кавеза — гледајте његове несташлуке и шеретлуке.

ВАЗДУШНА ДРАМА НА СЕВЕРНОМ МОРУ

Хладни пролећни дан, 19. априла 1943. године, био је пун неизвесности за савезничке бродове који су прилазили обали Северног мора. Морнари се нису обазирали на хладне таласе који су заљускивали палубе њихових бродова натоварених ратним материјалом. Желели су да се што пре дочепају копна, совјетске обале, јер су ту били сигурнији.

Ведар дан је наговештавао долазак немачких авиона. Немци су знали да савезници пребацију материјал за изградњу аеродрома у Совјетском Савезу. Да би им онемогућили намеру, немачка

врховна команда ваздухопловства упутила је на овај фронт јаке снаге, а међу пилотима се истицало неколико ваздушних асова који су током рата оборили по неколико десетина савезничких авиона. Међу њима је био и Рудолф Милер који је до тага дана оборио 91 савезнички авион.

Управо кад је поморски конвој прилазио обали на небу се појавише немачки бомбардери праћени „Месершмитима“. У исто време са истуреног совјетског аеродрома полетеше и осам ЈАК-ова под командом капетана Згибјева, који је имао задатак да обе-

збеђује конвој. Борба је отпочела изнад самог конвоја, а морнари док су је пратили очекујући прве бомбе по палубама, припремали су појасе за спасавање.

Капетан Згибјева је одмах оценио с ким има посла. Један пар „Месершмита“: Милер са својим пратиоцем напao га је с леђа. ЈАК и „Месершмит“ су почели да одмеравају своје снаге. Летели су час вертикално као топовска зрна, час у бришућем лету изнад самих палуба, док су им мотори просто урлали.

У тренутку кад је Милер журио свом снагом за једним ЈАК-ом Згибјева примети да му с десног бока муњевито прилази Милеров пратилац на чијем се авиону јасно видео топ. Згибјева направи оштар маневар према земљи и за делић секунде избеже страшиту топовску ватру. Затим из бришућег лета пређе у вертикално пењање при чему је апарат сав подрхтавао од силног напрезања. Са 3000

метара висине побе у обрушавање и у једном тренутку ухвати Милеровог пратиоца у нишан кино-фото митраљеа. Само што је притиснуо електрични окidaч „Месершмит“ се задими а убрзо блесну експлозија и авион се распрсну према земљи.

Остали ЈАК-ови и „Месершмити“ водили су борбу десетак километара даље од обале.

Милер је једно време преузео иницијативу, али кад год би покушао да „уђе у реп“ ЈАК-а осетио је сву лукавост Згибјева који му је за длаку измицао и одмах га затим нападао.

Само минут касније морнари се следи дах. Неколико рафала из „Месершмита“ запара ваздух и ЈАК под оштрим углом левим крилом полете према земљи. Али са триста метара изнад земље поново се вину према небу и кад се Милер из оштрог заокрета враћао, Згибјева му сасу цео рафал у мотор. „Месершмит“ се задими, одржа се неколико секунди у хоризонталном положају, али још два прецизна рафала послаше га на земљу.

Ову ваздушну драму пратиле су стотине савезничких морнара а кад је „Месершмит“ треснуо о земљу и плануо — настало је право весеље. Они су били једини сведоци овог заиста ретког двобоја.

ПРВА ИЗЛОЖБА ПАСА

Прва изложба паса приређена је 1878. у Паризу. Њен организатор био је Енглец ЧАРЛС КРАФТ који се догле бавио продајом псеће хране у Енглеској. Успех париске изложбе дао је повода да се приреди таква изложба и у Лондону (1886), под окриљем кинолошког друштва. Тада је било изложено 500 паса и од тог доба ове изложбе стално напредују, тако да је прошле године било изложено 7311 паса.

Данас се рачуна да у Великој Британији има укупно око три милиона паса.

Многи од њих су радни пси, као овчарски и говедарски пси, ловачки, водичи слепих, полицијски, чувари у оружаним снагама и пси чувари у стовариштима, фабрицима, продавницама и приватним кућама. Остали су пси са педигреом који се држе искључиво за раслод. Али

многи други су само породични љубимци, нарочито деце, „другови“ усамљених старих људи и жена.

Сваки власник пса, без обзира да ли он има награђеног руског хрта, лепог вучјака чувара или само љупког мелеза, интересује се за изложбу паса која се одржава у изложбеној згради ОЛИМПИЈА у Лондону. Јер овде се такмичи понос псећег живља за првенство и посматрајући неке од животиња, када се врши оцењивање, лако се може поверовати да је и њих „обузео дух“ који преовлађује и да и оне учествују у поносу својих власника када освоје неку награду. Крафтова изложба је неоспорно много допринела „подизању стандарда“ паса и учинила власнике већим пробирачима. У Британији се последњих година број паса са педигреом скоро утрострично.

ШТЕТНО ПО ЗДРАВЉЕ

Бука генератора једне америчке ракетне базе на прилазу у немачки град Бемберг, према изјави управника државне установе за заштиту народног здравља др Клингера угрожава здравље. Ни зид од 4000 врећа с песком није до-

вољан да изолује звуке. Стална бука која одјекује километрима далеко доводи до пренадражености вегетативног нервног система, умањује радну способност, изазива главобољу и функционални поремећај срца и крвотока.

Ситне новости

Масло се у Америци неће више продавати у папирном омоту, него у тубама, што је практичније нарочито за излете.

Нова електрична сијалица, пуштена у продају у Америци, пре него што прегори мења боју и тако благовремено опомиње да је треба заменити новом.

Кулинарска вештина у Шведској јесте печење од медвећег меса. Служи се у једном ресторану у Стокхолму и већ је стекло многе љубитеље.

Пеликан Пол, са језера Сент Цемс у Лондону смртно се досађује откда су му прошле зиме као жртве страшног невремена угинуле две другарице. Да би га „утешило“ емир од Бабавалпура (Пакистан) послао му је авионом 4 младе и лепе женке да би му правиле друштво. Али Пол

је остао веран својим старим друговима, а нове неће ни да погледа.

Три млада калабријска скаута су остварила сан многих својих вршњака, пронашли су скривено благо чистећи црквене подруме и ходнике у Катанзару у Калабрији. У једном удубљењу у добро камуфлираном зиду налазила су се два метална сандука пуна драгог камења за које се претпоставља да су их ту сакрили свештеници у 18. веку.

ЧАСОВНИК ЗА ЉУДЕ-ЖАБЕ

Овај часовник је израђен за људе-жабе према пројекту Хауса Келера, светског шампиона у роњењу на велике дубине. Осим тога што не пропушта воду он има и

звонце које продорно звони да би опоменуло гњурица да му је истекао рок гњурења. Опити са њим вршени су на дубини од 300 метара.

СИРОТИЊСКИ ДОМ

Кућу на слици подигао је још 22. августа 1579. године у Рочестеру војвода од Кента за „шест сиромашних путника који нису ни злочинци ни просјаци и ту могу да пре ноће бесплатно, добију храну и 6 сува“.

»ЛУДИ, ЛУДИ СВЕТ«

У досад најдужем снимљеном комичном филму чије ће приказивање трајати пуна четири часа, а зове се „Луди, луди, луди свет“ није изостао готово ниједан од филмских комичара. У њему глуми 49 америчких и један енглески комичар, од Бастера Китона до Цими Диранта и Енглеа Тери Томаса. Филм је сниман 14 месеци, а режисер је Вилијам Роуз.

РЕКОРД ЗАБОРАВНОСТИ...

Изгледа као да су се путници авиона шведског ваздухопловства договорили да туку све досадашње рекорде у заборавности. Наиме, до средине ове године у авионима САС-а нађено је 20.007 заборављених предмета, а није дан од сопственика се није јавио. Од продаје тих ствари добијено је 10.000 шведских круна.

ПО РОМАНУ ЖИЛ ВЕРНА

ПРАВ О ОСУЂЕН

ЦРТА Н. КРУЉЕВИЋ

ОРТЕГУ! ГДЕ МОГУ ЊЕГА ДА НАЂЕМ?

ТОРЕС ЈЕ ОВУ КАПЕТАНИЈУ НАПУСТИО ПРЕ ДВА МЕСЕЦА... ДА, ИМАО ЈЕ И ПРИЈАТЕЉА ЈЕДНОГ... ОРТЕГУ.

ЊЕГА ВИШЕ НЕ МОЖЕТЕ НАЌИ... ОН ЈЕ УМРО ПРЕ ОДЛАСКА ТОРЕСА ИЗ КАПЕТАНИЈЕ... У СОБИ, КАД ЈЕ ОРТЕГА УМИРАО НАЛАЗИО СЕ САМО ТОРЕС.

ОРТЕГА УМРО... ТОРЕС МРТВА... ГОТОВО ЈЕ, ВИШЕ СПАСА НЕМА...

БЕНИТО, НИШТА НИСАМ УЧИНИО... ТАЈ РАЗБОЈНИК НИЈЕ УОПШТЕ ИМАО ПРИЈАТЕЉЕ.

СУДИЈА ВЕРУЈЕ ДА ЈЕ ОТАЦ НЕВИН И ДА ЈЕ ТОРЕС ПОГИНУО У ЧАСНОМ ДВОБОЈУ... ОН ЋЕ НАМ ПОМОЌИ!

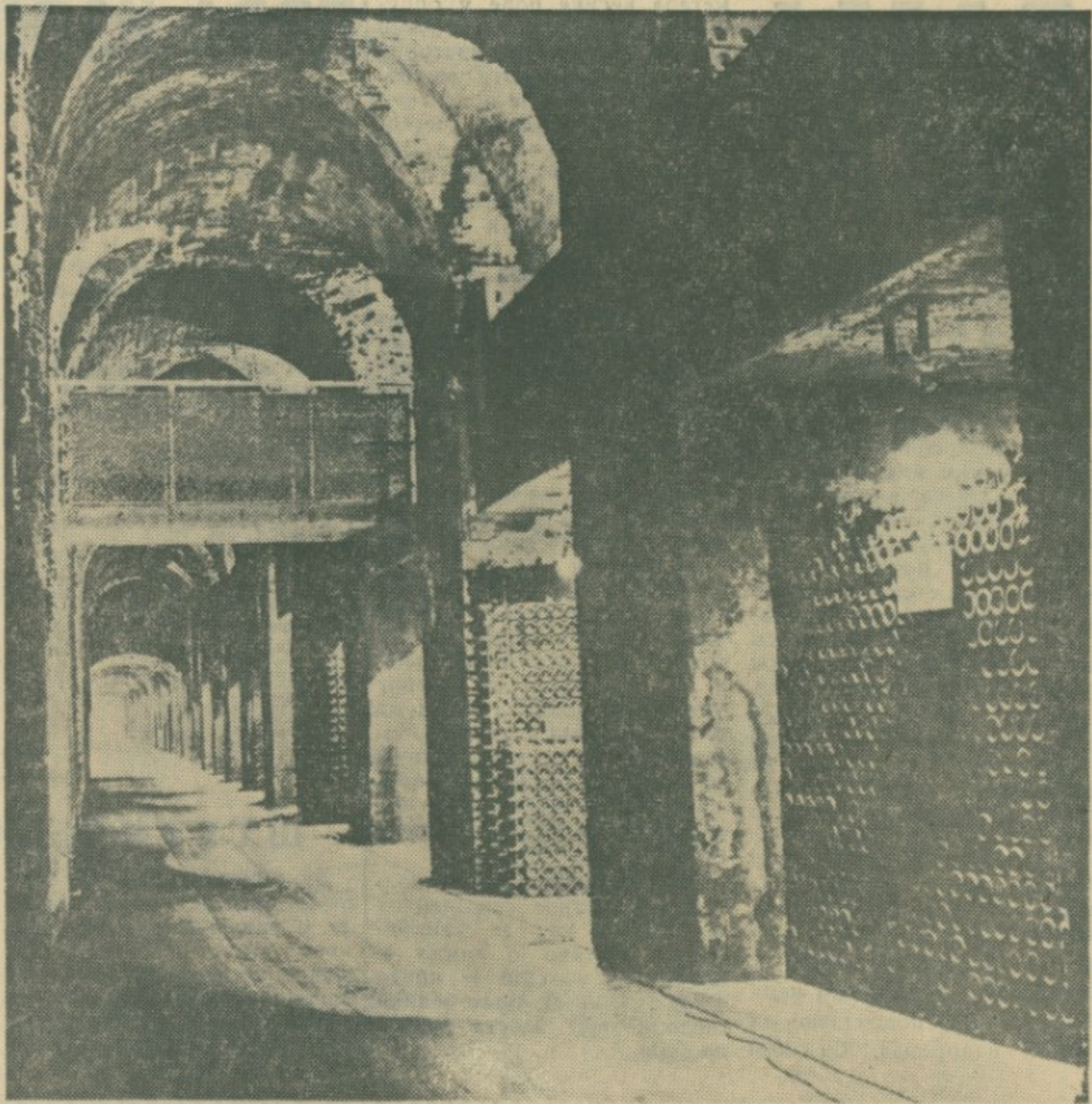
НЕ... НИШТА НИСАМ УЧИНИО... А ВРЕМЕ ЈЕ ВРЛО КРАТКО... ЗАР ТАЈ ТОРЕС НИЈЕ ИМАО ПОЗНАНИКЕ, ПРИЈАТЕЉЕ?

ЈА САМ БИО У ПАРИМИ ДА НЕШТО ДОЗНАМ АЛИ БЕЗ УСПЕХА. СЕМ НЕ КОГ ОРТЕГА НИЈЕ ИМАО ДРУГОГ ПРИЈАТЕЉА.

ОРТЕГА! 432513! ШЕСТ СЛОВА И ШЕСТ ЦИФАРА УРЕЗАНИХ НА КУТИЈИ! НАЈЗАД ИМЕ! ИМЕ МИ ЈЕ БИЛО ПОТРЕБНО!

ДА ЛИ ЈЕ ТО ТАЈНА?

Процес производње шампања, вина које многи сматрају најфинијим алкохолним напитком, траје више година а поступак захтева мајсторију која се генерацијама преноси са оца на сина

ОВИМ ПОДРУМИМА ТРЕБА ЗАХВАЛИТИ ЗА ИЗВРСТАН УКУС ШАМПАЊА

ма напуњене боце годинама стоје пре употребе.

За проналазача шампања сматра се опат Дом Перињон, ненадмашни кушач вина свог времена, који је крајем XVII века дао шампању његово пенушава својство. Заслуга опатова је и у томе што је пронашао запушач од плуте. Пре њега боце су затваране дрвеним или конопљаним чеповима натопљеним уљем.

Принципи припремања шампања нису се изменили од времена Дома Перињона до данас. Већ на првом кораку, при берби, шампањ се припрема као екстра-вино. Одбацује се недовољно зрело, пре зрело или труло грождје, а из сваког грозда се одстранују згњечена зрна. Од 4.000 килограма грождја, после три фазе муљања, одваја се само 200 литара најфинијег сока.

Затим се приступа првој ферментацији. Да би вино имало 10 до 12 процената алкохола додаје се некипут мало шећера. Превирање се врши при сталној температури од 25 степени и траје 21 дан. Потом се вино хлади до четири степена при чему постаје бистро и ослобађа се талог и нечистоћа.

Шампањизација и стварање пенушавости вина настаје тек у току друге ферментације. Да би се добио прима квалитет мешају се вина из разних области Шампање и из разних година. Здружена млада и стара вина, боља и лошија према оцени дегустатора, даће вино особину коју захтева одређена марка шампања. Када је година изузетно добра мешају се само разна вина из те године и тако се добија најфинији шампањ-дезин.

Друга ферментација се не препушта случају: на литар вина се ставља 24 грама шећера и 17 грама фермента који садржи један до два милиона ћелија на кубни сантима

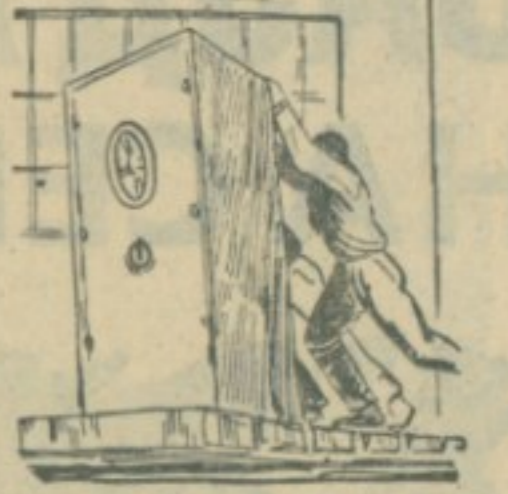
тар. Задатак бактерија је да не само шампању даду пенушавост већ и да га обогате глицеринима, вишим алкохолима и етерима који доприносе квалитету. Угљенични гас ослобађа мирисне молеку

ле и доприноси ароми вина. Стога се шампањ пије одмах а најдаље два до три минута пошто се боца отвори.

Пун бактерија и шећера шампањ се с пролећа оставља да преври у подрумима Шампање на увек истој температури од 10 степени. Понеки подруми су веома дугачки и у њих се може сместити до 22 милиона боца драгоценог напитка! Неки мисле да се тај на квалитета крије баш у тој фази производње и да само тим подрумима треба захвалити за изврстан укус шампања.

Под надзором стручног особља врши се друга ферментација. Боце се прво ставе хоризонтално а затим се крајем године на одређени начин једанпут или двапут протресу да би се убрзало превирање. Потом се стављају под одређеним углом, грлићем окренуте навише, како би се издвојили талози. У тој фази која траје три месеца нарочито извезбани радници свака два дана помере боце за једну осмину круга. Један радник покрене 30.000 боца дневно. После овога оне се још, усправно, остављају у хладним подрумима, заклоњене од промаје и промене температуре. Овде остају по неколико година — до дана кад ће бити пуштене у продају. Тада радници муњевито отпуше боце, избаци талог и нечистоћу и доспу у вино по један до шест сантититара шећерног ласкера, према томе да ли се жели добити мање или више заслађено вино.

Велики произвођачи који годишње лиферију по шест и више милиона боца шампања употребљавају у последње време метод замрзавања грлића на 19 степени испод нуле.

ОРИГИНАЛНО РЕШЕЊЕ

Грађевински радници у граду Тувамбо у јужној Аустралији нису знали одакле да почну кад је у новоградњи једне банке требало да поставе трезор тежак 2.700 килограма. Није било могућности да се овај неколико тона тежак колос довољно лагано спусти у предвиђено удубљење у земљи. По наређењу инжењера Рус Веба удубљење је испуњено блокочима леда тешким по 30 килограма и на ту подлогу од леда трезор је на сукањ, лагано и у мететар тачно. После недељу дана лед се отопио, а трезор неопштећен остао на свом месту.

Мада се шампањ-вино данас производи под контролом хемичара у ултрамодерним лабораторијама, начини његове производње стари су више стотина година. Чак су и познати целом свету али и поред тога шампањ изванредног квалитета ствара се само на тлу Шампање. Недавно покушај једног богатог чилеанског фабриканта да у истим климатским условима, на тлу истог састава одгаји исту лозу и на савим исти начин произведе вино као што је шампањ — претрпео је неуспех. Ниједна хемијска анализа није још у стању да открије у чему је тајна оне посебне „жице“ која оригинални шампањ одликује од оних са других територија.

Неки мисле да је тајна у ручној обради. Јер, на 13.500 хектара шампањског виногорја 20.000 ситних сопственика гаје лозу на парцелама које често нису веће од два до три ара. Машине зато још нису освојиле Шампању. Причос лозе је слаб али је вино увек изврсно.

Други су покушали да квалитет лозе објасне кречњачким тлом које обезбеђује одлично проветравање корена. Међутим, изгледа да је тајна квалитета шампања ипак у начину справљања и својствима дугачких подрума у који-

СЛОН НА ХИРУРШКОМ СТОЛУ

Четворчасовна операција, вероватно прва ове врсте, спасла је живот једном циркуском слону. Пацијент је била петогодишња слоница Френсис а операција је извршена у једном циркусу у Влеклуду, у северозападној Енглеској.

Слоница, тешка преко 500 кг, озбиљно се разболела од

укљештене киле. Хирург, ветеринар из тог места, извршио је операцију стомака, радећи сам четири часа, пошто је пацијенту дао анестезију која би била довољна за педесет људи. Ране дубоке 15 см ушивене су са стотину бодова. После десет часова Френсис је дошла свести. Она је сада поново на ногама.

Чудна књижевна награда

Становници Доминиканске Републике су још доста непросвећени и књига их слабо занима. Да би их подстакле да читају и прошире своје знање — просветне власти су одредиле једну досад неуобичајену књижевну награду за „писма читалаца“: хи-

љаду долара доделиће се ономе ко у свом писму најбоље исказа како је схватио садржину неке прочитане књиге. При оцњивању неће се узети у обзир евентуалне граматичке и ортографске грешке већ само расуђивање о делу.

КАДА МОТОР НЕ ПАЛИ

Када је у један познати клуб паса у Лондону доведен диван снежнобели пас-боксер — није му признато да је те расе. Неправедно потцењени „Саломон“ ускоро је нашао господара чија кола, из захвалности вуче, кад мотор неће да се упали. Господар онда ликује: — Зар ово није право боксерско достигнуће!

ЗА ТРЕЖЊЕЊЕ

У бечким кафанама и баровима постављени су нови аутомати за самоницијативно трежњење пијаних. Пошто се у аутомат убаци метални новчић одређене вредности, кроз нарочити отвор добија се „порција“ концентрисаног амонијака. Попрскан овим освежавајућим „мирисом“ човек се брзо отрезни и истовремено губи жељу за новом чашницом — бар за један дан.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) Град у Француској; 2) војна штеточина; 3) савремени енглески најар; 4) музички инструмент; 5) драги камен; 6) прерађено лежало; 7) држава у Африци; 8) речна острва; 9) два слова; 10) енглески државник (17. в.); 11) иницијали ваљског кнеза (19. в.); 12) држава на Блиском истоку; 13) област на Сицилији; 14) прилог за време; 15) река у Пакистану; 16) острво на Јадрану; 17) норвешка књижевница („Кристина Лаврансова“); 18) египатско божанство; 19) узвик; 20) хемички знак за stronцијум; 21) једна животна намирница; 22) болест носа; 23) део стопала; 24) римски политичар (1. в. пре н. е.); 25) наша планина; 26) мушко име; 27) друга; 28) узвик.

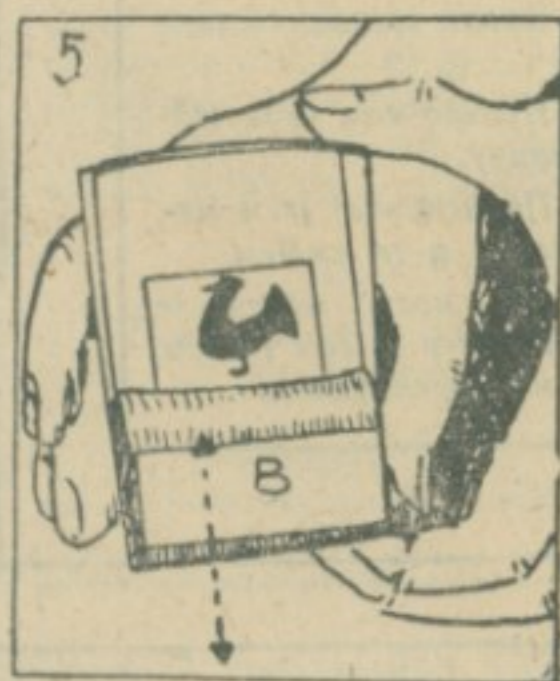
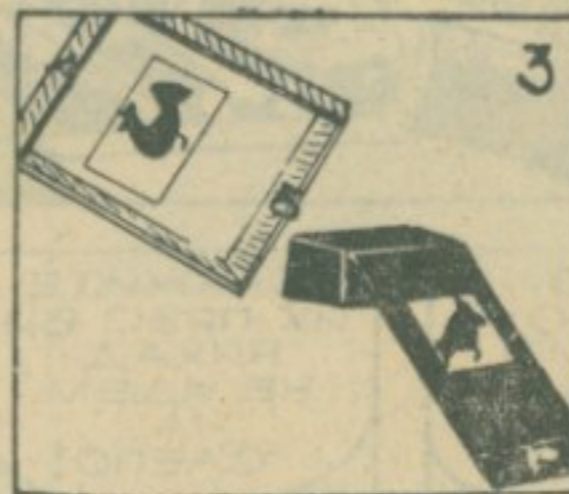
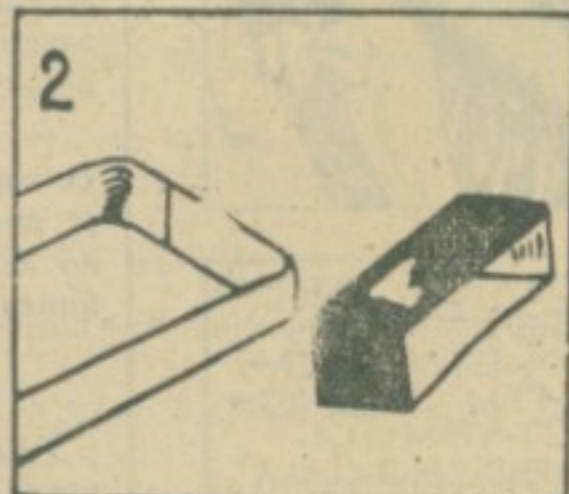
Усправно: 1) Позната збирка приповедака О'Хенрија; 2) град у Румунији; 3) музички термин; 4) улога; 5) име и презиме нашег књижевника („Пролећа Ивана Галеба“); 6) град у Ираку; 7) област у Турској; 8) полуострво код Дубровника; 9) место на Јадрану; 10) савремена америчка књижевница („Велики талас“); 11) река у Аустрији; 12) стварање влакнастог ткива; 13) наша река; 14) орган чула слуха; 15) арпа; 16) гас без боје и мириса; 17) средство за наркозу; 18) немам.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) првак; 2) заокрет; 3) Ануј; 4) Акра; 5) Данте; 6) сар; 7) ат; 8) Емс; 9) на; 10) Ин; 11) укус; 12) жиг; 13) лав; 14) Иго; 15) Љиг; 16) пир; 17) Енс; 18) иза; 19) ро; 20) лос; 21) ал; 22) Асти; 23) волт; 24) тим; 25) Ида.

Усправно: 1) пауи; 2) ројте; 3) ВК; 4) ара; 5) кеке; 6) знатице; 7) трансверзала; 8) ага; 9) ага; 10) ему; 11) склоп; 12) ни; 13) уа; 14) гиг; 15) Ис; 16) ера; 17) жо; 18) алт; 19) Лим; 20) сви; 21) ти; 22) од.

НАПРАВИ САМ

Ц Е П Н И Б
П О С К О П

Набавите једну већу кутију од шибца или лекова и сизните мало ивице унутрашњег дела кутије: а од горњег дела кутије исечите само 2,5 см (слика 2). Опсечите правоугаонике (6) и (7) као што видите на нашој слици 2а. Залепите 6 на дно кутије од А до В, а део В правоугаоника 7 на горњи део поклопаца од 2,5 см. Навуците покретни поклопац на кутију и залепите Г на В. По крени поклопац одозго на доле и добићете утисак да кокошка кљуца зрна. Унутрашњи део кутије чврсто држите левом руком а десном померајте поклопац (сл. 5). Да бисте добили јасну слику превуците прним тушем површину правоугаоника 7 као и бројеве и слова. Можете сем кокошке (у две позе) направити и друго шта (та кобе у две позе) и имате више филмова.

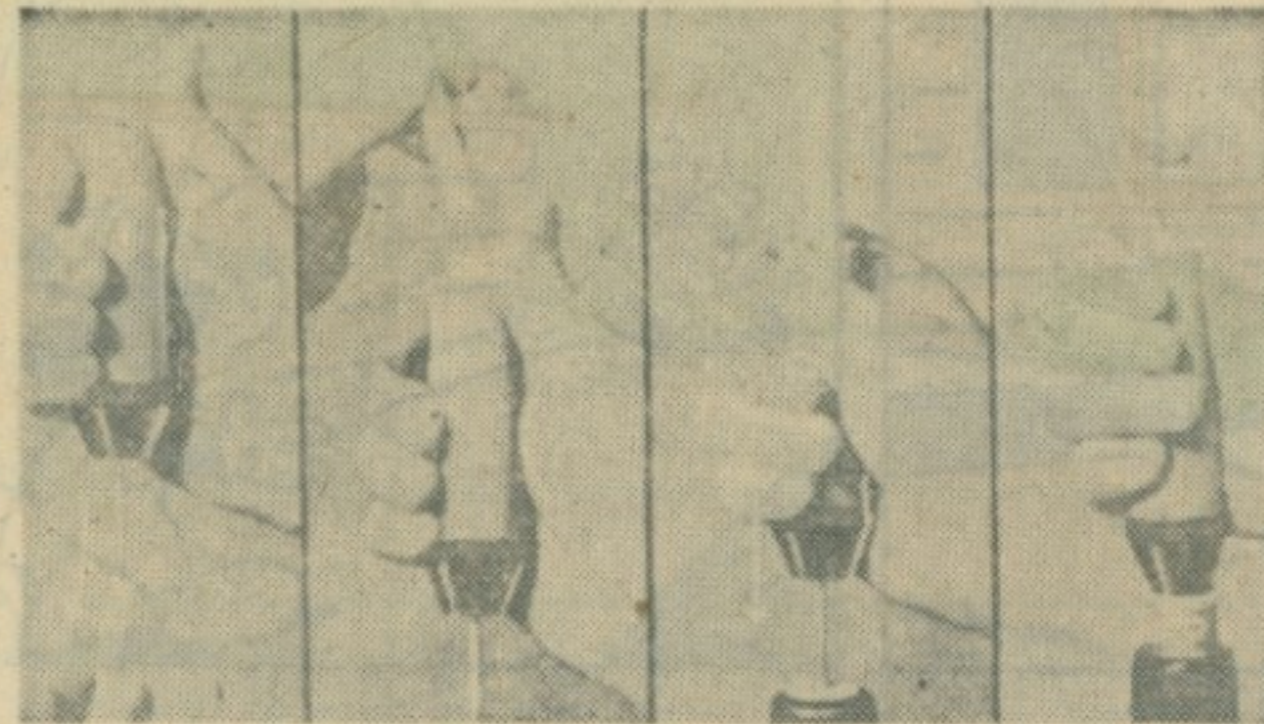
КОРУПЦИЈА У СТАРОМ РИМУ

Провизија није никакав проналазак капиталистичког друштва. Она је постојала од давнина, а нарочито у старом Риму. Жак Бенињ Босие (1627—1704) пишући о старом Риму каже да се тамо новцем све могло учинити. У Цицероново време владало је опште уверење да је готово крај Римској републици. И као увек, у таквим приликама, развија се необузdana трка за новцем, који се немиле троши и расипа. Прибегава се злочину, не сматра се нечасним продаја савести и поткупљивања.

Велике су провизије давале гувернерима појединих провинција да би се добио закуп за наплату пореза. Цитира се и једно Цицероново писмо које је проконзул Цицилије писао једном потчињеном управнику провинције, да му може обезбедити закуп наплате пореза у Ефезу (Мала Азија), пошто добро стоји са Теренцијем Хиспом, директором азијског друштва, јер су узајамно један другом чинили многе и велике услуге. И

жене су посредовале у пословима или саме учествовале. Пипа, жена Охијина из Си-ракуне била је закупач пореза у Хербати, захваљујући својим везама са гувернером. Цицерон је као адвокат писао једном управнику провинције поводом дуга града Никеје у износу седам милиона сестерција, пошто је то потраживање једног његовог пријатеља прешло на сина, који је он пуномоћник. У том, као и у другим писмима, обећава се провизија сразмерна наплаћеној суми.

Када је Цезар био најпопуларнији у Риму, за Брута се тврдило да је имао учешћа у Клувијевој банци и да је био велики присталица високих камата. При Цезаревом повратку из Шпаније приређена је част Римљанима у виду две велике гозбе. Лепта, клијент и пријатељ Цицероновог, добио је да лиферије вино за ту свечаност. У то време Рим је имао око пола милиона мушких становника, од којих је око 400.000 лица учествовало у гозби. Према томе, може се оценити колика је била зарада у лиферијацији вина.

НОВИ ВАДИЧЕП

Овај вадичеп се зове „тирос“ и направљен је на принципу компримованог ваздуха. Може да се употреби 40 пута а да се не промени резервни део, а осим тога, једноставан је и за руковање: довољан је притисак палца на горњи део.

Да ли је пушење урођено?

На америчком Харвард уни-верзитету статистички је испитана веза између навике пушења и грађе тела. Изме-

ђу осталог дошло се до овних резултата: пушачи су просечно виши и тежи него непушачи, имају веће главе и руке, дуже ноге и шира рамена. Код близанаца ретко када се дешава да је један пушач а други непушач. Пушачи цигарета тежи су просечно за 4,5 кг од непушача, пушачи на лулу за 3 кг а пушачи цигарета за 2 кг.

Научници из тога закључују да се уживање дувана не оснива само на „навици“ него и на урођеним биолошким факторима.

СВЕТЛО И ЖИВОТ

Утицај који светло врши на сва људска бића изгледа да је још већи него што се до сада претпостављало. Нарочито су интересантни експерименти са чинчилама које се гаје ради скупощеног крана. Ови глодари рађали су само мушку младунчад када су их стално држали далеко од дневног светла док су се под утицајем плавичастог светла сијалица рађала само женска младунчад.

Да ли жене поседују јачи слух

Амерички лекари су испитали када човеков слух нормално почиње да слаби. Они су установили да мушкарци просечно чују док жене, међутим, тек у 37. години.

СРЕЋАН ПУТ

У једној од железничких станица у Чикагу постављени су необични аутомати у облику одраслих мушкараца и жена. Убаци ли се у ове аутомате новчић одређене вредности, они пружају руку и кажу: „Здраво, драги! Срећан пут!“

Усамљени путници обилно се користе услугама аутоматских пријатеља.

ЛОВ БЕЗ ПУШКЕ

Киргиз, М. Уметан Бајшебајев, државни ловац, никад не употребљава ни пушку ни клопке за време лова. Његова „пушка“ је један краљевски орао специјално дресиран за лов на лисице и он их убија једним ударцем крила. Ловац Бајшебајев је на овај начин уловио 47 лисица само за годину дана.

Јесће ли већ чини да...

... од једне свињске ноге добијамо шунку, а од друге грип“, то би отприлике било миш-

љење Светске организације здравља која тврди да је свиња главни преносилац вируса грипа.

... већина слепих мишева храни се разним инсектима које они хватају у лету. Али, у Калифорнији и Јужној Америци живе слепи мишеви којима је риба основна храна.

... највећи Једрењак који је икад постојао био је велики Једрењак — британска оклоп

вача „Темерер“ из 1877. године. Његова површина износила је 473,8 м², а тежина 2.030 кг.

... Гијом Аполинер, француски песник (1880—1918) морао је да чека седам година да му се одштапа прва песма, док је Шарл Бодлер морао да чека 14 година да би му се одштапала чувена збирка песама „Шеће зла“.

... вероватно да штуча уловљена 15. септембра 1940. године уди-

пом у америчким водама носи рекорд: тешка је 20,920 кг а дугачка 1,33 м.

... два мексичка студента добили су 1537 пута један другом купу леда са странама од 5 см, пре него што се она потпуно истопила.

... Франсоа Апер, француски индустријалац (1750—1840) прона-

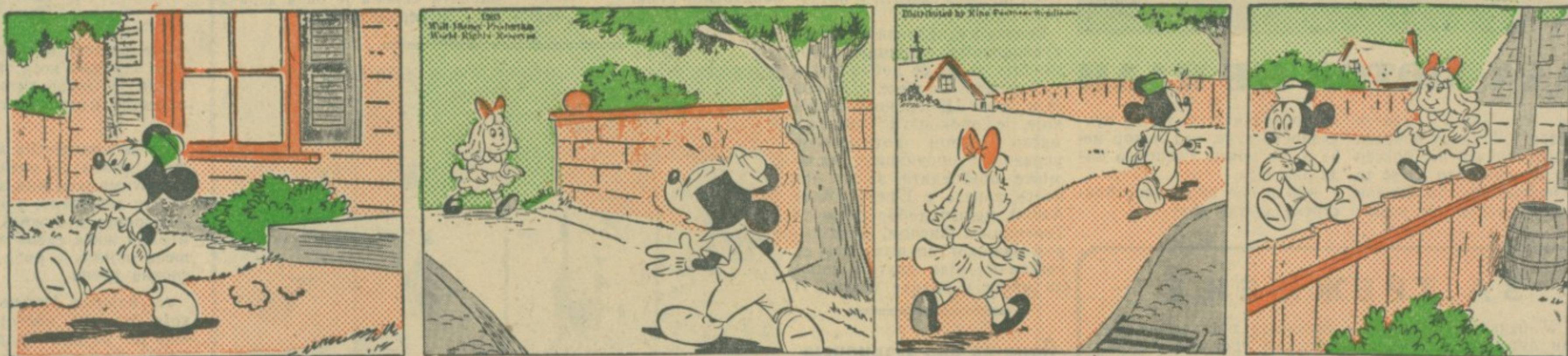
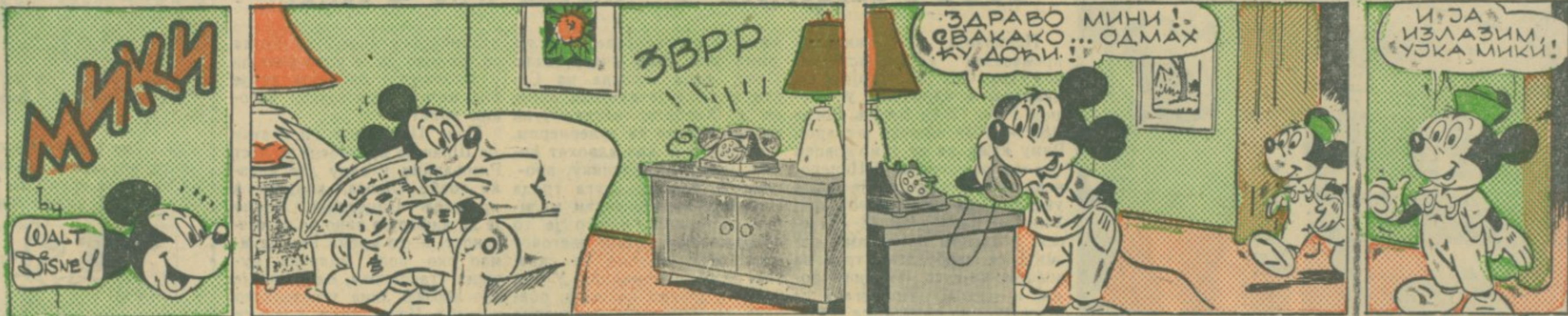
шао је поступак за конзервисање хране осетљиве на топлоту.

... за време наглог кочења аутомобила, то јест у једној десетини секунде кад аутомобил иде брзином од 60 км на час, тежина јетре се повећава од 1,7 на 27,7 кг, мозга од 1,5 до 25,3 кг а густина крви постаје равна живиној.

... најјачу бродску сирену има брод „Квин Елизабет“. За време опасности она може да се чује ухом на даљи-

ни већој од 16 км а њен звук може да буде ухваћен апаратима и на више од 160 км.

Ква-Ква!

Увећује Паја Патак

НИЈЕ ИМАО ВРЕМЕНА

Пера Ждера прича Влади Раји и Гаји како је за време рата трпео страхоте:

— Нисмо имали више муниције, ни хране, ни вискија а били смо страховито жедни.

— Зар нигде није било воде? — усуди се да га прекине Гаја.

— Било је, али ко је имао времена тада да мисли на хигијену!

СЛАТКА ДЕЧИЦА

Повела Пата своје мале рођаке на плажу. После неког времена приђе јој један човек и упита:

— Извините, да није можда ово ваш син што закопава моју мајицу у песак?

— А не, то је суседов синчић. Мој мали рођак је онај дечкић који управо сад пуни водом ваше ципеле.

ЕГОИСТА

Гаја се смеје у својој соби на сав глас. Заште-ресована тиме Пата про-вири кроз одикринута ара-та и упита:

— Зашто се толико сме-јеш?

— Причао сам себи јед-ну причу.

— Па испричај је и ме-ни да се и ја смејем.

— Не могу, нећеш је разумети јер ја сам је при-чао на француском.

